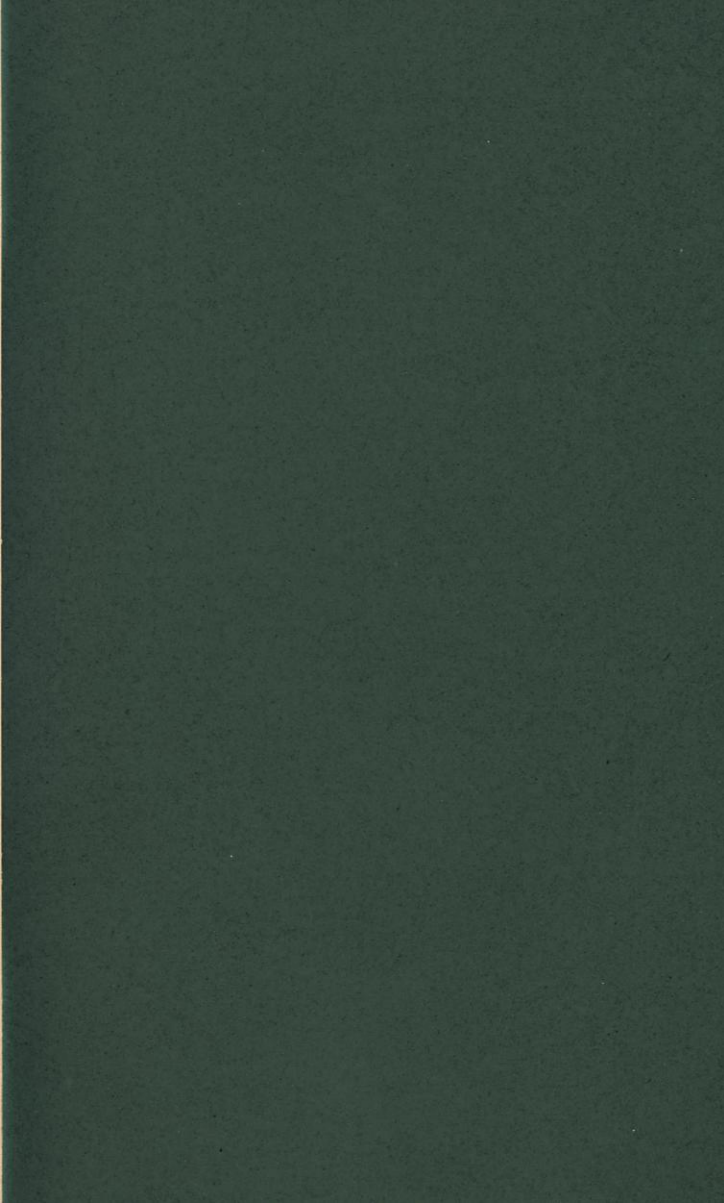

E. Wijkström pinx. et lith.

J. H. ERKKO

RUNOELMIA JA AJATELMIA

KUSTANNUS OSAKEYHTIÖ OTAVA, HELSINGISSÄ

RUNOELMIA JA AJATELMIA

J. H. ERKKÖ

on ennen julkaissut:

Valikoima runoelmia. 6: —, koruk. 7: 50.

Kotoisia tarinoita. 3: 80.

Uusia runoelmia. 2: 75, koruk. 4: —.

Havaittuani. Vihko runoja ja virsiä. 1: —.

Tietäjä. Viisinäytöksinen runoelma. 2: 75, koruk.
4: —.

Uskovainen. Eletty kertomus. 1: 75.

Kuplia. Runoelmia. 1: 75.

Aino. Viisinäytöksinen runoelma. 3: 25, koruk. 4: 75.

Kullervo. Runomuotoinen murhenäytelmä viidessä
näytöksessä. 3: 75, koruk. 5: 25.

Ajan varrelta. Laulurunoja. 2: 25, koruk. 3: 75.

RUNOELMIA JA AJATELMIA

KIRJOITTANUT

J. H. ERKKO

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

HELSINGISSÄ
PÄIVÄLEHDEN KIRJAPAINOSSA 1899

Sisällys:

	siv.		siv.
Lauluun yritys	1	Kustavi Aadolfin muistojuh-	
Perholleni	4	lassa 18/11 1882	52
Valon valvattia	5	Minna Canthin muisto	57
Pois valon tieltä	7	Suomal. teatterin sydän	61
Valossa	9	Kirjekortti Aino Achtälle	64
Etten sammuisi	10	Seminaarilaismarssi	66
Totuudessa	11	Aidan takana	68
Elämän lahjat	12	Kevätvirrat	71
Taivaasen	14	Nuorten liitto	75
Vielä kaipaa	15	Käy vastakin	79
Jumala hylkysillä	16	Laula, tyttö	81
Kaksi ruohoa	21	Muistossa	83
Eri kieliiä	22	Kohtaus lähteellä	85
Raajarikkoinen	23	Ruusukuu-meessa	88
Murhelintu	25	Syys-ilta	89
Salon Silja	26	Kahleeni	91
Järki ja sydän	29	Koko taivas	93
Suuret lahjat	31	Oma tupa	94
Ihmis-eläimiä	33	Meranin laakso	96
On tulossa	35	Kevään eleitä	100
Viirimme	37	Herhiläitä	102
Rajamailla	40	Nimetön kukka	104
Suomalainen sävel	44	Pihlaja etelässä	106

	siv.		siv.
✓ Montblanc	108	Öljypuitten alla	155
Sveitsi	111	Palaustunnelma	158
Alppimuistoja	114	Alas vääritys	161
Korkealla	118	Tumma orvokki:	
Alahalla	120	Ilतालaulu	165
Eukalyptys	121	Käy kanssani	167
Pensaita ja puita	123	Pulassa	169
Etelässä	125	Kahleeton rakkaus	171
Tunnelmissaan	127	Kuin ihminen	173
Suljettuna	129	Oikein, armahani	175
Liian kallis	131	Sekö palkkani	177
Suljettu puntarha	133	Neula	178
Puhtoinen	136	Lemmen-onni	179
Tomuinen	138	Käännepohta	181
✓ Laulu kuusta	140	Vaihtuu yhtenään	182
Suihkukaivo	143	Sairas lempi	184
Meren rannalla	145	Hän viisas on	186
Jouluyö Rivieralla	148	Hyvästi	187
Sankari	151	Jumal'auta!	189
Uutta, uutta	154	Ajatelmaa	193-214

Painovirhe:

Sivu 15 1 rivi ylh. „Bethoven“, lue: *Beethoven*.

*Kieleltä kielelle, soinnusta sointuun
soittajan sormet hyppelivät: sointua
kestävää etsivät vaihtelevassa.*

*Minunkin mieleni pysyvin pyrkimys,
tyydytys, onni on osia liikutella niin
että kokonaissointua kestävää syntyisi.*

23/3 99.

LAULUUN YRITYS.

*Pää on täynnä aatoksia,
Sydän sykkii herkkä, hellä
Täynnä tuskan tuntehia --
Mieli tekis lenneskellä.*

*Mutta raukea on siipi,
Innostust' ei jaksakaan kantaa:
Taudin myrkky tarmoon hiipi
Eikä tahdo lentää antaa.*

*Rautasängyssä hän loikoo,
Kylmän reunan kohtaa käsi,
Päänsä nostaa, kättä oikoo —
Missä kultas, ystäväsi? —*

*Kultaniko? — Elä kysy!
Niist' on kaiho kertoella.
Köyhän luon' ei kullat pysy,
Koditont' ei armastella.*

*Vieras katto, seinä, tupa,
Käsi vieras hoitamassa. —
Eihän vieras! Onhan lupa
Veljestyä maailmassa.*

*Kuka lempeyttä suopi,
Hän on veljyt, sisko, kulta;
Kuka suojan, hoidon tuopi,
Hän tuo kotilieden tulta. —*

*Oikein! Kiitos lämmöstäsi!
Kiitos ystävyiden töistä!
Ojennahan tänne käsi,
Noustakseni rautavöistä!*

*Näistä kalman kapaloista
Nousta tahdon — tänne kynä! —
Laulaa tahdon maailmoista,
Joit' on mulla keksittynä. —*

*Nousi hän ja lentoon lähti;
Kauaskohan siipi kantaa?
Mik' on uuden laulun tähti? —
Kai niist' aika tiedon antaa.*

PERHOLLENI.

Perhoseni, hetki lennä,
Tuulten halki koita mennä.
Vaikka seuraat tunnelmoita,
Aina etsiä tok' koita
Valon puolta.
Pidä huolta,
Ettei eksy silmistäsi
Ystäväsi:
Valon luoma kukkanen —
Ole päivänperhonen!

Cannes, 12/11 98.

VALON VALVATTIA.

Sinikukkasesta syntyi perho,
Sinivärinsä se siltä otti;
Punahtava punakukan luota
Heräsi ja purppuraisna lensi;
Tumma perho tumman orvonkukan
Povelt' aivan synkeäksi syntyi;
Päivänperho valkea se liljan,
Valkokielon huulilt' ilmaan lähti.
Jokainen ne toukkina jo joivat
Itsehensä värin ympäriltään. —

Minä synnyin, piennä uinaelin
Kaikkivärisien kukkain luona,
Ilon, toivon, tuskan tuutimana:
Siks on kaikki kukat kultiani,
Värit kaikki värjyy mielessäni,
Tunnossani kaikki kiihkot telmii.
Mutta kaikissakin kukkasissa
Minä valon valvattia lemmin:
Valohan on kukkasien äiti.

23/6 96.

POIS VALON TIELTÄ!

Puut, ikkunastani loitommaksi
Pois päivän tieltä lähtekää!
Sisälle, kukkani, astukaatte
Tai syrjemmälle väistykää!
Minä puita lemmin ja kukkia lemmin,
Mut valoa vielä, viel' enemmän;
Siis suurin kunnia suokaa sille,
Edellä valkeus päästäkää!

Kun valon valta mun luonani on,
On puita, on kukkia mulla,
Myös linnut oksille lentävät,
Ne tohtivat luokseni tulla.
Puu, kukka maahan jos hakattaisiin
Ja linnut oksilta ammuttaisiin,
Niin valon lämmössä sydämeen
Ne mulle kasvaisi uudelleen.
Siis valokullan te sallikaa
Mun kotiini, luokseni tulla!

Cannes, 1899.

VALOSSA.

Alat laajat, suuret maailmat
Silmissäni joskus loistavat,
Kaikki tähtitaivaan kultaamat.
Toisinaan näen pienen lemmenkukan,
Immen silmän taikka hienon tukan,
Nekin kaikki taivaan kultaamat.
Joskus mulle kaste ruohossa,
Pieni helmi suur' on maailma,
Kun se vaan on taivaan kultaama.
Äiti, koti, kansa, synnyinmaa
Valon valvattina heijastaa,
Kirkastuvat taivaan kullassa.

ETTEN SAMMUISI.

En viinoja juo, en rypälevertä,
Se viekää pois!
Ne sieluni surma ois.
Juon valkeutta,
Ja korkeutta,
Kuin helmiä,
Kuin tähtiä,
Kuin avaran taivaan kirkasta mertä,
Juon soihtuja, jotka välkkyvät yössä,
Jumalan kirkkaassa tähtivyössä.
Oi, etten sammuisi milloinkaan,
Jos sammun, syttyisin uudestaan,
Yhä uudestaan!

TOTUUDESSA.

Kuin okapalmun lehti piikkinen,
Se minun rauhani ollut on;
Mun lempenikin tuhatväkäinen
On onnen-etsintä onneton.
Työn hedelmät ja voiton laakerin,
Oi, usein nekin kastoin kyynelin.
Mut totuudessa — sekin kaktuksen
On vertainen ja piikkilaitainen —
Vain totuudessa onnen varmimman
Voin aina löytää, toivon tuottajan:
Se, niinkuin kaktus, vaikka haavoittaa,
Taas palsamillaan voipi parantaa
Sen, joka rakastaa.

Riviera, 21/11 98.

ELÄMÄN LAHJAT.

Maan lahjat, taivaan antimet
Mit' ovatkaan, kun kerskailet?
Kuin ruoho, lehti vihreä,
Vain kesäkauden kestävä.
On onnellisin tunnelma
Kuin kukan tuoksu tuulessa,
Pois haihtuva ja vaihtuva.
Tekosi, toimes parhaimmat,
Kuin hedelmät puu, luovutat
Ja onnen ehkä nautit siitä,

Etteivät lapses hylkää niitä.
Ja elämäsi iltana
Alasti seisot tuulissa,
Kuin viikunapuu syksyllä,
Odottain uutta kevättä —
Jos tohdit, jollet vapisten
Epäile voimaa juurien.

5/7 99.

TAIVAASEN

Olen varma, että kukka niinkuin puu,
Jonka latva korkeutehen kohouu,
Uskoo kasvavansa taivaasen,
Sinne silmäilee se tuoksuten,
Eikä epäile kuin ihminen
Eikä petykään: — Jos alhaalla
Tai ylhäällä on ilma puhdasta
Niin kaikkiall' on yhtä taivasta.

1899.

VIELÄ KAIPAA.

Bethoven, suuri mestari,
Hän sieluansa soinnutti.
Sit' antoi kuulla maailman
Ja luuli senkin sointuvan.
Se kuunteli ja kyynelteli
Ja käsiänsä paukutteli,
Ett' ois sen luullut noussehen
Jo maailmoihin sointujen.
Vaan mestari kun taukosi,
Niin joukko vaiti kaipasi
Ja vielä kaipaa — milloinka
Luo kukin itse sointunsa?

1899.

JUMALA HYLKYSILLÄ.

Legenda.

Tabernakli on särjetty! Jumala
Pois päästetty! — Hyvä, se hyvä!
Mut missä hän voipi nyt asua,
Mikä paikka on rauhainen, pyhä?

Hän etsimässä on sydäntä;
Hän mennyt on kirkkoon. Mutta
Hän kuort' on ja temppuja löytännä
Sydänraukkoihin kietounutta.

Hän tutki nyt rikkaita kotia,
Vaan sielläkin kultainen kuori.
Häntä vanhat kammoi kuin peikkoa,
Ja moniko siell' oli nuori.

Työmiehiä löysi hän. Niilläkin
Oli työtään korvihin saakka.
Kun sydäntä tutki hän — hirmuisin
Siell' asui jo murheen taakka.

Hän tarkasti myös sotajoukkoa,
Jalo sydän on kenties siellä.
Ei! siell' oli kylmä kuin kirkossa,
Univormut ja temput tiellä.

Hän valtioviisaita etsimään.
Mut Gladstone kuolla jo ehti.
Ja muilla ei sydäntä ensinkään —
Sen kohdalla vaan joku tähti.

Nyt kääntyi luokse hän ruhtinaan:
Sun kuinka on sydämes laita? —
Jumal' armahda! siellä on parhaillaan
Ministerejä juonikkaita.

Runoseppien luo tuli jumala.
Mut heillä on sydän kuin laiva:
Siell' leijailee koko maailma,
Viha, rakkaus, tuska ja vaiva.

Piti heidätkin heittää, matkustaa
Sisämaahan, paimenten luokse
Ja maamies raukkoja lohduttaa —
Tuli sieltä jo kukkien tuokse!

Maamies oli heinänpölyssä,
Elomaillakin häärivät toiset;
Oli kiirettä, touhua kaikilla,
Ei joutilaita edes loiset. --

»Mitä? Täälläkö liikkuu jumala!
Siis taivaassa riitä ei tilaa.
Siks ollut on kehoja ilmoja,
Kun herra noin arvonsa pilaa!»

Niin maamies huudahti ihmeissään,
Hien pyyhkäsi otsaltansa.
Ei näyttänytkään hän sydäntään,
Vaan huolehti saalistansa.

Ei jumala pakkoa käyttänyt
Kuin maalliset vallat julmat:
Hän vapaata sydänt' on etsinyt,
Monet kärsien kiusat ja pulmat.

Vaan asunto, hälle kun tarjottiin,
Oli ränstynyt ollut jo kauan,
Ja milloin hän sattuikin ystäviin,
Ne hoippuivat nojassa sauvan.

Siks sūrtyä päätti hän taivaasen,
Hyvin kauas ja korkealle;
Hätähetkinä, ihmisten huutaen,
Alas astua maailmalle.

Vaan siitä on seuraus alhaalla
Sekasortoinen maailmanvalta:
Jalo herramme meistä on kaukana,
Hätähuuto soi kaikkialta.

Cannes, 1899.

KAKSI RUOHOA.

On kaksi tunnettua ruohoa,
Ne toisihinsa voivat vaihtua,
Niin yhtä maata niill' on kukkaset,
Ja juuret, varsi, lehdet, helpehet.
Mut maista heitä, tunnustele heitä,
Niin toinen terveyttä tuoksuaa
Ja ympäristöänsä sulostaa,
Vaan toinen taudin tuo ja kyyneleitä.

14/12 98.

ERI KIELIÄ.

Mitä lausuu sutten ulvonta,

Mitä kiljuvainen leijona?

— Vihan kieltä.

Mitä kertoo kukka tuoksullaan,

Mitä kevätleivo laulullaan?

— Lemmen kieltä.

Syksyn kypsi viikuna

kun aukeaa,

Suloutensa kaiken se

kun tarjoaa —

Mitä haastaa se?

— Kieltä äitimme?

1898.

RAAȚARIKKOINEN.

LAPSI.

En isää, en äitiä auttaa voi,
Miksi mun Luoja maailmaan loi?

ÄITI (rukkinsa ääressä).

Maailman rukissa kehrättäväksi
Luoja sun tänne tuomaan läksi,
Kuteheksi kultakankaaseen,
Kirjavahan, riemuraittaiseen,
Jota kukin kaunistella voi,
Jossa kukin säveleensä soi.
Siellä soinnut ihanasti, sieltä
Sinä kuulet tuhat onnenkieltä.

LAPSI.

Miksi täällä täytyy kärsiä,
Paljon surra, paljon itkeä?

ÄITI.

Siksi että onnenkutehet
Tarvitaan niin hienon hienoiset.

Cannes, 9/1 99.

MURHELINTU.

Kottarainen, se murhelintu,
Jota harvasti mainitaan,
Oli oppinut elämältä
Pienen, pienosen laulun vaan.

Kottarainen, se tumma lintu,
Lauloi pienosen säveleen,
Minkä lauloi, sen totta lauloi,
Se koski kuulijan sydämeen.

1899.

SALON SILJA.

Niinkuin leivin-uuni hehkui keskikesä helteinen,
Tuulenliekka häirinnyt ei rauhaa lammen pienosen.
Sorsanlapsi turvallisna kaislikossa ui,
Uskoi rauhaa maassa, kunnes kyttä ilmaantui.

Lammen luona peltotyössä Silja hyöri hiessään.
Silloin tällöin loiskahtihen aallon syliin kylpemään.
Vastarannall' Antin Paavo loiski — siitä viis:
Kun on sama saunanlöyly, miksei lampi siis?

Aaltoon Silja laskee, nousee väliin rannan viitahan,
Juoksee, että tuulta syntyis, loiskahtaa taas uimahan
Kun on uinut, peltoa hän käypi kuokkimaan.
Kuokkii, laulaa — Paavo lauluun liittyy rannaltaan.

Niin on Silja usein uinut, juossut nähden naapurin,
Vaan ei hovinherran nähden, jok' on kansaa kaupungin.
Tuskin torpantytön mieleen herrat johtuiskaan,
Jollei hovissa heit' asuis kesänvietollaan.

Useasti lammen rantaan kalvas herra astelee.
Astuu kerrankin, niin näkee kuinka Silja uiskelee,
Kuinka viitahan hän juoksee eikä huomaakaan,
Että herra viidakossa väijyy piilossaan.

Hovinherr' on paljon nähnyt, matkustaja monen maan,
Vaan naiskuvaa viel' ei moista, neitsyeinnään, puh-
tainnaan.

Niinkuin ihmiseksi luotu salon kauneus,
Josta puuttuu himon liekki, vaan ei armaus.

Mutta hovin herran rinta syttyi, palaa roihunaan,
Polttopuikseen kultakutrin tytön tahtois kiihkossaan.
Vaan jo ruokakello kutsuu, tyttö vaatehtii.
Hoviin herra astuu, yhä rinta liekehtii.

Vierii viikko, kaksi, niin ei Silja lammess' enään ui.
Turhaan Antin Paavon ääni kaipausta kajahui.
Hovinherralt' otti Silja pestin kaupunkiin,
Maalle Paavokaan ei jäänyt, vaikka kiusattiin.

1882.

JÄRKI JA SYDÄN.

Oi, sydämen murhasit rinnastasi,
Kun viettelit kultaisen omenani
Ja hylkäsit — sydämes tapoit.
Sua järkesi johtaa armoton,
Kuin terävä partaveitsi;
Se järki se kesytön, villi on,
Kuin murhaajan käsissä peitsi.
Varjelkoon Herra sun tieltäsi
Mun lastani, mun lastani!

Mun lapseni itkee, itkussansa
On sydäntä — olkoon se lohtunansa.
Mun lapseni sydän ei kuollut.
Se sydän sorrettu, sairas on,
Vaan syvempi entistänsä.
Laps ei ole sieluton, tunnoton,
Vaan säilytti elämänsä:
Hän itkee menneitä kukkiaa,
Vaan sydänhän kukkii uudestaan.

SUURET LAHJAT.

On hällä haukan kynnet
Ja sydän ilveksen;
Hän kuinka tehdä voisi
Jalotöitä ihmisten?

Hän rosvon koulut kulki,
Kehitti lahjojaan;
Miks ihmisrakkautta
Nyt hältä vaaditaan?

Jos kyntensä hän peittää,
Kun seura vaatii sen,
Hän julmuudessa muuten
On kissan vertainen.

Jos leijonan ei töihin
Hän nousta jaksakaan,
Niin saaliin vuoksi suostuu,
Kuin karhu, tanssimaan.

Hän ketun konstit keksii,
Kun viisast' etsitään
Ja hammastaan hän näyttää,
Kun kysyt sydäntään.

Siis hällä suuret lahjat
On, mutta villit vaan.
Tok' ihmisenkin arvoon
Hän nousee toisinaan.

1899.

IHMIS-ELÄIMIÄ.

Satu vanha kertoo: Löytyi luoto,
Jossa eläimill' ol' ihmismuoto.
Muuten elivät ne eläimiksi:
Joita kuita luultiin lampahiksi,
Joita ihmisrevot keritsivät
Taikka heitä suuhun pistelivät.
Ihmispukki vuohineen siell' eli,
Että luoto pahoin löyhkäeli.
Jotkut ilmaisivat julmaa sutta,
Muiden syöjää perin paatunutta.

Ihmismuodon alla itse siat
Säilyttivät hekkumaiset viat.
Orja, oppimaton ihmis-aasi
Pistot kärsi, vasten mielin raasi.
Joukoss' asui joku virkku hepo,
Jolle työstä harvoin suotiin lepo.
Moni ihmislehmä minkä säästi,
Käärmemiehet lypsämään sen päästi.
Itse koira, aivan ihmiskuono,
Muita haukkumaan ei ollut huono.
Mirri, sekin ihmisviiksinensä
Muiden vainoon uhras sydämensä.
Mutta haukat, kotkat, leijonat
Ihmisinä voiton ottivat:
Nimitettiin vapaasukuisiksi,
Ne kun jouten jäivät, vapahiksi.
Sellainen se luoto. Mutta meillä
Sama satu uudistuu kuin heillä.

1899.

ON TULOSSA.

Miks onkin hurjat ihmiset,
Vihaiset käärmeheet?
He toisiansa lyövät,
Purevat, toistaan syövät.
Oi, joukot, mikä teillä on?
— Pimeä heillä on.

Pimeä ihmismieli on
Ja kylmä, armoton.
On sydän talven jäässä
Ja väärät juonet päässä.
Oi, joukot, mikä teillä on?
— No, talvi heillä on.

Ei veljyt suosi veljyttään,
Vaan sortaa yhtenään.
Himoa kiehuu itsekästä,
Ei huoli kevätlämpimästä.
Mik', ystäväiset, teillä on?
— Yö, kalma heillä on.

Ken tulossa, ken tulossa?
Mies soihdun kantaja!
Sen silm' on lemmen tulta
Ja sydän puhdas kulta.
Ken on se ihme? Ken se on?
— Se joulusankar' on.

Se joulu on! se joulu on!
Pois sydän tunnoton!
Pois kansa kalvat heittää
Ja peto kynnet peittää,
Valoa vuoret heijastaa
Ja kevät sarastaa.

1896.

VIIRIMME.

Mik' onkaan meidän viirimme,
Jonk' ympäri me yhdymme?
Peruslakimme, peruslakimme!
Ei liehu päämme päällä se,
Se syöpynyt on vereemme.
Sen johto riittää: järjestys
Sen riento on ja edistys.
Sen isät meille sääтели
Ja ruhtinaamme vahvisti —
Se on Suomen viiri, se.

Ja mitkä värit viirissä
Voi kiintää meidän sydäntä?
Värit luonteenme, värit luonteenme:
Ne rehti luotettavuus on,
Pyrintö puhdas, nuhteeton,
On horjumaton kestävyys
Ja yhteistyössä ystävyys.
Ne värit luoja johtaissaan
Jo meihin piirsi sormellaan --
Ne on värit viirimme.

Työtanner, sotatanner, se,
Jonk' yli johtaa viirimme?
Se on Suomeemme, se on Suomeemme!
Maa, jossa kukkii isäin työ
Ja josta lapset leipää syö,
Maa, jossa oikeus, valistus
On kansan toivo, lohdutus,
Ja jossa työmme hedelmät
Myös maailmalle kypsyvät —
Se on meidän Suomeemme.

Jos viiri meiltä riistettäis
Sen henki rintahamme jäis:
Oma henkemme, peruslakimme.
Ja värit suomalaiset, ne
Myös säilyis meidän kanssamme.
Ja vaikka meidät silvottaais,
Pois luontomme ei lohkeais;
Jok' uusi polvi povesta
Taas nostaa viirin valvomaan —
Se on viiri Suomemme.

Siis viirihimme yhdymme
Ja toimeen, työhön ryhdymme!
Työmme Suomelle työt' on kansoille.
Ken uskollisna itselleen
On vilpitön myös veljelleen,
Hänt' askeleensa kiittävät,
Hän suhteet luopi lämpimät,
Ja rauhan viljavainion
Hän työmies uskollinen on —
Se on viiri Suomemme.

Cannes 2/2 99.

RAJAMAILLA.

Ajan aallot ankarasti lyövät
Ja ryske kaikkialla käy,
Maan suuret pienempiä syövät
Ja heikon lohdutust' ei näy.
Väkivalta toivon sammuttaapi
Ja villit voimat raivoaapi.
Oi, ihmisyyys, oi oikeus,
Miss' onkaan teidän pelastus!

Mik' ääni huutaa rinnassamme?
Se ihmisyyden vaatimus:
Ett' on myös Suomen kansallamme
Elämän suuri oikeus.
Me omilta kun juuriltamme
Valoa kohti ponnistamme,
Hedelmät Suomalaiset me
Sivistystyölle kannamme.

Me nuoret mielet yhdistämme
Nyt kaikki valon lieden luo
Ja sydäntämme lämmitämme,
Se meille uuden tarmon tuo.
Se taistelussa ihmisyyden
Tuo meille innon, kestävyiden
Ja tunnon selvän, kirkkahan,
Pimeät vallat voittavan.

Tää kansa, joka sielustansa
Jo muinoin suuret laulut loi,
Ei sorru miehuusvuosinansa,
Kun lasnakin se kestää voi.

Työase sillä heiluu vyössä,
Sen voima varttuu päivän työssä
Ja pohjasta sen sydämen
Soi laulu uuden huomenen.

Kuin niittypaju painon alta
Me nousemme ain' uudelleen;
Kuin raita, ilmaa korkealta
Me hengitämme sydämeen;
Ja niinkuin laine rantojansa
Tää kansa seuraa lakiansa.
Vaan ajan myrskytuulissa,
Oi Suomi, ollos valvova!

Me naapuria lähestymme,
Kun kättä ystävän hän tuo,
Työkumppaliin me veljestymme,
Kun hänkin meille arvon suo.
Vaan kädessä jos käärme hällä,
Me kaartelemme etähällä:
Mies kelpo karttaa riitoja,
Tok' oman tuntee arvonsa.

On meidän arvo itse meissä,
Sit' emme salli tallata.
Kun rehti kunto töissä, teissä
On kunniamme mittana;
Kun valistus on miekkanamme
Ja puhdas tunto rinnassamme,
Kun itseämme emme myö,
Ei mitkään vallat meitä lyö.

Me nuoret mielet yhdistämme
Siis valistuksen lieden luo,
Ja sydäntämme lämmitämme,
Se toivon, voiman, innon tuo:
Ett' uskollisna suojelemme
Me isäin lait ja vapautemme,
Niin Suomi polvi polvelta
On kukoistuva, nuortuva!

Cannes 10/2 99.

SUOMALAINEN SÄVEL.

I.

Ken lähtee järven rannalle
Ja kuulee kertun kieltä,
Hän huomaa, ettei yksin se
Vain kerro kevätmieltä:
Sen luona laulaa peipponen
Ja kaino sirkku soittaa,
Sci leivo, nousten taivaasen,
Yörastas kaikki voittaa,
Ja juhلاميeli täyttää maan,
Kun käki lausuu kukkujaan.

Jos vielä korvaa kallistat,
Niin kuulet kuherrukset
Ja pääskyn kotirakkahat,
Suloiset supatukset,
Ja kylmän suonkin poskessa
Kuin kuovi laulaa koittaa,
Ja kuinka joutsen kaukana
Runoa suurta soittaa.
Ja sointuihin luo varjoja
Yökehrääjä ja huuhkaja.

Ken tässä sointuvirrassa
Voi hyttyis-ääntä kuulla,
Ken nurmen sirkkalauluja
Myös soitannoksi luulla?
Mut kukkaniitty tuntee ne
Ja luonnon korva vieno,
Yks sydän sykkii kaikille,
Yks tunto hellä, hieno.
Näin suurten, pienten liittymys
On yhteissoinnun täydennys.

Ja kuolleet luonnonvoimatkin
Tuon soinnun täydentävät,
Kun aalto yhtyy tuulihin
Ja loiskii: kevät, kevät,
Ja metsän, kosken pauhinaa
Kun säestää myrsky huima,
Tai myrskyä taas tuimentaa
Jyrinä, herranvoima —
Niin kukin luonnon sydämen
Er' ilmaukset tulkiten.

Maat halki, pitkin maailmaa
Käy ilmain irtojuoksu,
Mut meillä niistä hulmahtaa
Vain Suomen kukkain tuoksu.
Myös moni lintu meidän maan
Käy kaukan' ulkomailla.
Mut ääni niiden oisko vaan
Sydäntä Suomen vailla?
Ken syntyy, kasvaa Suomessa,
Hän täältä lainaa luontonsa.

Hän täältä lainaa luontonsa
Ja muillekin luo uutta,
Kun suuren luonnon kuorossa
Hän nostaa sointuisuutta.
Niin luonnon osat, laulaen
Vapaasti itseänsä,
Myös muita vievät onnehen
Kuin omaa sydäntänsä.
Sill' onnen pohjatunnelma
On kaikkein yhteissoinnussa.

II.

Nyt kuulkaa Suomen soitto
ja laulu luonnikas!
Se kansan hengen immyt,
maailman oppilas.
Ja Suomen sydänmailla
sen kansan sydän loi,
Elämän kouluun sieltä
sen kova koura toi.
Vaan nyt se kauas kaikuu
ja ihanasti soi.

Sen Suomen sointutaide
omisti armaakseen
Ja voimavasti painoi
sen liekkirinnoilleen.
Siin' on se huolitellen
ja hoiten kasvanut,
On nuoren nousupolven
suloillaan hurmannut,
On maailmankin mielet
ja maineen voittanut.

Muit' ennen, Suomen kansa
on siitä innoissaan,
Ja soinnun tenhotarta
se kulkee kuulemaan:
Se tuntemansa tuskat
ja riemut kuulla saa,
Mut taiteen taikakieli
nyt niitä verhostaa.
Se outo on ja tuttu —
se kutsuu, tenhoaa.

Sen kehtonsakin luona
hän kuuli lapsena:
Se luonnon on ja kansan
elämän kaikua.
Mut nyt se voimakkaammin
ja suurna ouruaa,
Kun vanha muinaiskannel
siin' uunna kajahtaa.
Siks siit' on haltioissaan
tää kansa, kaikki maa.

On haltioissaan, tuntee
 nyt soiton omakseen:
On meidän lasten laulu:
 käy meidän sydämeen.
Ja meissä kielet parhaat
 se tempaa soimahan:
Työvauhti, toimi, tarmo
 nyt näyttää nousevan;
Maa viljan kauniin kasvaa
 ja toivon uhkean.

Se toivo kauas tähtää
 vapaasen aikahan:
Kun ehjä Suomi soittaa
 ja hurmaa maailman;
Kun kansain liitto kertyy
 valistusviirin luo
Ja suuri kansain kuoro
 ihannesoinnut luo,
Myös sävel Suomalainen
 osansa silloin tuo.

Siis antau, suomalainen,
omalle luonnolles
Ja maailmalle laula
vapaasti sydämes:
Sen myrskyt, myötäpäivät,
sen muistot, toivelmat,
Sen riennot rakkahimmat,
ihanteet kirkkahat!
Kun sielus aarteet laulat,
niin parhaas lahjoitat.

Mikkelin laulujuhlassa kesällä 1897.

*KUSTAVI AADOLFIN
MUISTOJUHLASSA*

Viipurissa 18 p. marrask. 1882.

Hän noussut onko? Taasko valtavasti
Hän miekkaa käyttää, johtaa maailmata?
Kuin aamurusko maitten ääriin asti
Hän säteilee — ja herää vuosisata.

Ja mitkä kirjat miekanterä kantaa?
Vapaus, totuus kuvastuu kuin taivas.
Ne lahjat urho ihmiskunnall' antaa
Ja niille uskonvoimin tietä raivas.

Se usko voimaa, urhoutta luopi,
Se valtaa kansoja ja maailmoita,
Se tunnonrauhan, vapauden suopi —
Ken taisteluissakin ei etsis noita!

Hän ilmestyi, hän rannallemme nousi,
Kuin joulujuhla, ain' yht' uusi, suuri,
Kuin kevät, jonka länsituuli sousi,
Kuin rakkaus, tuo voimain alkujuuri!

Niin muistossa nyt suurena hän loistaa,
Kun astuu Suomen rantain syleilyksiin.
Hän katsoo — silmän valo varjot poistaa —
On kuin hän katsois Suomen sydämyksiin.

Mit' etsii? Ehkä poikaa ohjatonta,
Jot' ennen ohjasi kuin ratsuansa?
Tai sotavanhust' ehkä voimatonta,
Jok' orjan lailla kantaa kahleitansa?

Ei oppipoik', ei vanha sotavanki —
Edessäs seisoo Suomi-nuorukainen,
Miestöihin valmis, raitis niinkuin hanki,
Vaan sydän lämmin kevät sointuvainen.

Tääll' into aaltoaa sun innostasi,
Sun aattehilles hehkuu kansan rinta;
Kuin ennen taistelee se johdossasi,
Vaan sananmiekkaa käyttää mahtavinta.

Kuin ennen, nyt se hengenkahleet laukoo
Ja Suomen voiman nostaa nähtäville,
Se hengenlennolleen nyt teitä aukoo
Ja voitonseppel tarjona on sille.

Me ihmisyyden valtaa nostatamme,
Sen alttarilla Suomen viiri liehuu,
Sen voitoks' Suomen voimaa kasvatamme,
Siks' into kansallinen täällä kiehuu.

Oi, terve, suuri Kustav Aadolfimme!
Sua muistossakin maamme sylin sulkee.
Me rinnan suurist' aatteist' ottelimme,
Nyt viittomaasi tietä Suomi kulkee.

Vaan vait! Tuo suuri muiston haamu haastaa,
Silm' iskee tulta, paisuu sankar'rinta,
Maa kirkastuu ja Suomen hongat vastaa,
Kuin kuunteleisi armas armahinta.

»Oi, kiitos, suuruuden ja voiman henki!
Sun käsivartes kansat vapauttaa!
Kun tahdot, toimii suurta pienonenki
Ja ihmisyyden kruunun kirkastuttaa.

Tää Demmin'in ja Lytsin urhoin kansa
Nyt kohoaa kuin honkametsä sankka;
Mies johtamaan se nyt on taistojansa,
Kuin Hakkapäällit, murtumaton, vankka.

Pois oudot ohjat! — loppunut se aika:
Ohjattu itse ohjaa kulkuansa.
Mies kunniaa nyt tuottaa — kelpo poika,
Ken kohtaloistaan vastaa vaiheissansa.

En kiitä — olit kiitoksille kaino —
Et urhotöistä ollut koskaan ylväs.
Ja milloin kohtas kärsimysten paino,
Et valittanut, suuruutemme pylväs.

Ain' uskollinen, sodassakin tyyni,
Asemas ansaitsit kuin vahva muuri.
Iloita voin, ett' on myös minun syyni,
Ett' täällä kansaa johtaa aate suuri.»

Noin lausui suuri muiston sankar'haamu
Ja salon rinta liekehti kuin tuli,
Valaisi juhlaa Suomen uusi aamu
Ja Lytsin urho Suomen omaks' suli.

MINNA CANTHIN MUISTO.

Minna syntyi kosken partahalla,
Näki aallot ankarassa työssä.
Työ ja touhu kiehui kaikkialla,
Lepoa ei nähty edes yössä.

Luonnonvoimaa ihmistahto käytti,
Johti sen kuin orhin ohjaksista,
Hyödyntietä, voitonväylää näytti,
Nosti linnat virran vaaluvista.

Minna näki kuinka kansa hyöri:
Miehet, naiset, heikko lapsikansa
Riensi linnaan, missä rattaat pyöri,
Sinne syyti ihmisvoimiansa.

Ihminen ja koski kilvan kieri
Huimaavissa voitonrattahissa,
Tuhansien onni alas vieri,
Särkyi miljoonissa kuplasissa.

Joukko kalpeni ja kuihtui, sortui,
Kääpiöksi nääntyi ihmissielu,
Tuhansia sydämiä murtui,
Mut ei tyydy voiton ahnas nielu.

Ajan aatteet köyhän avuks' ehti,
Saarnaten kuin syksy paljastusta,
Maahan lensi kuiva, kuollut lehti,
Tuulet huusi hengen uudistusta.

Paljastusta! — sitten uudistusta! --
Minna ajan henkivirtaan yhtyi,
Sille tarjosi hän palvelusta,
Ihmisyiden suureen työhön ryhtyi.

Minna sääli siskon, veljen vaivaa,
Heidän tuskat tunsivat povessansa,
Heille päätti aarteihensa kaivaa,
Sydämenkin riistää rinnastansa.

Hänessäkin luonnonkoski kiehui,
Jalon intohimon vahva valta,
Vaan se »köyhän kansan» voitoks' riehui,
Heikon tahtoi nostaa sorron alta.

Siksi kuuma sydämensä sykki
»Kauppa-Lovolle» ja »Homsantuulle»,
Siksi suonten vilkas veri tykki
»Kovanonnan lapsille» ja muulle.

Ihmisyyttä, heikon oikeutta,
Vapautta edistyksen tähden!
Niitä vaati hän ja rakkautta
Hehkui maansa yhteis-onnen tähden.

Siitä innostui hän taikka suuttui,
Kuinka painui oikeuden vaaka,
Aina helläks, herttaiseksi muuttui,
Keventyi kun kärsivien taakka.

Aina herkkä, hellä, hehkuvainen,
Seuran sydän, innostaja nuorten,
Tarmokas kuin mies, mut vieno nainen,
Päivänpaiste, pehmittäjä vuorten.

Missä voittaa valistuksen valta,
Missä ihmis-oikeus on pyhä,
Siellä heikot nousee painon alta,
Siellä elää Minnan muisto yhä.

1897.

SUOMALAISEN TEAATTERIN SYDÄN.

Mehu elämästä puserrettiin,
Näyttöpermannolle supistettiin.
Siinä kiehui, kuohui se ja jyski,
Että lattiat ja seinät ryski.
Siinä perhe, yhteiskunta eli,
Valtio ja kirkko toimiskeli,
Siinä nähtiin päiviä ja öitä,
Tehtiin sodan- sekä rauhantöitä,
Elettiin tai kuoltiin kunnialla,
Hallittiin tai oltiin vallan alla.
Siinä soitti, siinä lauloi kööri,
Joukon johti jalo tirehtööri.

Mut ken vienosti, kuin hyvä henki,
Teki mieluiseksi vastuksenki?
Kenen hymy joukon kesken hiipi,
Että tuskin kuului kaino siipi?
Kuka joukost' etsi yksinäiset,
Eksyneet tai surren itkeväiset?
Ken se heille lohdutusta antoi,
Pulmapäivin kuka avun kantoi?
Kuka, sekamelskan, hämmennyksen
Uhatessa laittoi järjestyksen?
Ken se riidan, eripuran tiesi
Lauhdutella paremmin kuin miesi?
Sitte, työn ja sovun vallitessa,
Ken loi mielihyvän jokaisessa,
Että into lensi ihanteihin,
Taidetekoihin ja sankareihin?

Moinen, näkymätön maailmalle,
Käsi, joka joutuu kaikkialle,
Silmä, joka unhotetut kaivaa,
Sydän, jota toisen tuskat vaivaa,
Nainen onpi, rikassielu nainen,
Kaikki kerkiävä, huomaavainen:

Emilia Bergbom, lämminmieli,
Hieno sydän, hellä käskykieli,
Aina nuori, hilpeäkin aina,
Niinkuin aalto suvisunnuntaina,
Sydän teatterin Suomalaisen,
Kunnia ja kiitos Suomen naisen.

4/9 97.

AINO ACHTÉLLE.

Kirjekortti.

Sun laulusi kauas kaikuu
Yli maailman kaupungin,
Mut Suomeen ja suomalaiseen
Se on sattunut syvimmin.

Sydän suomalaisen on Sulla,
Syvä, hellä ja herttainen,
Omituinen on taiteesi tenho
Ja luontosi puhtoinen.

Uus puhtoinen vuosisata
Sinä laulakin maailmaan,
Ett' oikeus tähtenä paistaa
Ja vapaus kirkkainnaan!

Montreux, keväällä 1898.

SEMINAARILAISMARSSI.

Ylös, Suomen nuori joukko,
Pimeyttä vastahan!
Valaiskaamme joka loukko,
Koti köyhän, rikkahan.
Valistus on voitonviirimme,
Suomen onni olkoon onnemme.
Ylös, ylös, nuori joukko,
Väki päivän valvovan!

Meiss' on viljelyksen vahti,
Vaikk' on työmme kuuluton;
Suomen voima, maine, mahti
Rientojemme riemu on.
Toukomieskin elää kylvössään,
Mekin joutukaamme kylvämään!
Ylös, viljelyksen vahti,
Työhön, toivon toukohon!

Polvet nousevaiset, teille
Elämme tai srrumme.
Vilja, jok' ei kypsyt meille,
Luokoon teidän onnenne.
Meidän silmissämme kangastaa
Valon Suomi, suuri viljamaa.
Polvet nousevaiset, teille
Liehuu voitonviirimme.

1897.

AIDAN TAKANA.

Puistotarhass' aidatussa
Lapset laumoin leikkivät,
Poikalapset, tyttölapset,
Siskot, veljet vikkelät.

Ilontunne ylhäisinnä
Heitä siellä laulattaa,
Elinvoima ohjatonna
Omin valloin puhkeaa.

Pienten pauhinata tutkin,
Seison rauta-aidan taa.
Murheetonta riemun aikaa
Sydämeni kaihoaa.

Hellepäivin sääsket surraa,
Kevättänsä luonto soi,
Elinkiihkojansa lapset
Kilvan kiehuu, karkeloi.

Mut on multa suljettuna
Lapsitarha riemukas,
Tuskattoman onnen aika —
Kauas poistuin portiltas.

Rauta-aita pois mun sulkee
Lasten leikkitarhasta,
Kauas sieltä tieni kulkee —
Enkö koskaan palaja?

Enkö koskaan? — En, en koskaan. —
Lapset, riemuin leikkikää!
Aikanansa lapsitarha
Myöskin teidän taakse jää.

Genève, 187/1098.

KEVÄTVIRRAT.

Soista, järvistä
Jäät on lähtennä,
Vesi vuorilta
Vierii virtoina,
Salon sydämet
Taas on lämpöiset.

Nuoret virrat, te
Minne riennätte?
Mit' on kiirettä?
Päiv' on pilvessä,
Sumu peittää maan,
Miss' on taivaskaan?

Sydän taivaan on
Tyly, tunnoton.
Vallat korkeat
Lain rikkovat.
Nuoret virrat, te
Minne riennätte?

Virrat vastaa: me
Tiemme tiedämme.
Yksi aatos on
Meillä verraton:
Elää tahdomme,
Siksi riennämme!

Elää omasta
Suomen voimasta.
Kivet käännämme,
Pyörät väännämme,
Luomme kukkia,
Kevättoivoja.

Luomme vainiot
Maassa mainiot;
Kevätsydämen
Voiman lämpöisen
Maalle annamme —
Siinä uhrimme.

Aikain menneitten
Päivä paisteinen
Meidät vapahti,
Työhön valmisti.
Meidän rinnassa
Aik' on tuleva.

Nuorta vertä me
Täynnä hyrskymme,
Nuorta voimaa me
Tuomme Suomelle.
Matka kirkastaa,
Liitto vahvistaa.

Suuren, mahtavan
Virran hohtavan
Luoda tahdomme
Suomen rannoille
Lämmön tuojaksi,
Suven suojaksi.

Meiss' on valkeutta,
Vaikk'ei taivaalla;
Meiss' on oikeutta,
Vaikk'ei korkeilla: —
Kevätvalkeus,
Elämänoikeus.

Ne ne voittavat
Väet valtavat,
Ne ne uudestaan
Luovat valonmaan.
Kevätvirtoja
Voitte uskoa.

Sveitsi, Vevey ^{30/499}.

NUORTEN LIITTO.

Nuori voima, vartioitu, ahdistettu, teljetty,
On kuin vankka virta, sulkuin, patoin kautta kytketty:
Sulut särkee, puomit puhkoo, valloillensa vaapsahtaa,
Rannat rikkoo, partaat purkaa, auki tiensä ampuaa.

Kyläss' asui nuori voima, luonnon mahti valtava,
Elämää se uhkui nuorta, noussut vanhan polvelta.
Toimintaa sen veri toivoi, liikettä ja toimintaa,
Mutta ontot ruhkariennot sille tyhjän tarjoaa.

Ahdistettu nuori voima kasvaa, paisuu partailleen,
Nuorukaisen käsivarsi kaipaa töitä täyttääkseen:
Jalotäitä, sankartöitä, mutta — mik' on jaloa?
Kun sen tietäis! — mieli kaipaa selvää päivän valoa.

Mutta kieltoja vain kuulee, vapaat väylät suljetaan. —
Nuori väki hiipii yöhön, tehden pillamuksiaan,
Hiipii yöhön, juopi siellä raivotarten myrkkyjä,
Sitten ihmismaille hyökkää, — mut ei sankartöihinsä:

Toinen toistaan raatelee, veli iskee veljeään.
Miksi? kysytään. Ei vastaa, kun ei tiedä itsekään.
Äidit, siskot, morsiamet sekaan syöksyy itkien.
Vimma viimein sammuu, mutta tannerkin on hurmeinen.

Joukost' astuu silloin nainen, sydän hehkuu rinnassa:
»Miksi näitä voimia ei maamme onneks' uhrata?
Onhan suota kylmää kyllin, lämpimäksi luokaa se,
Mutta soiset sydämenne — ensin viljelkäätte ne!

Tuoll' on koulu, saumatkaamme siellä liitto uuden työn,
Nuorten liitto, joka perkaa Suomen sydämistä yön.
Etsikäämme itsestämme valon valtasäikehet.
Niitä hoivatenpa meistä roudat lähtee talviset.»

Naisen ääntä juro joukko vaiti, hiljaa kuunteli,
Kunnes voitollisin veikko päänsä nosti, lausahti:
»Oikein lausuit, tyttö, meille häpeäks' on leikit nää,
Aika oiskin paremmin jo elämäämme ymmärtää!»

»Liittoon, nuoret, liittoon!» — kuului — »toivomme on
paremmuus.

Sitä jokainen kun tahtoo, meille koittaa aika uus!» —
Nuoret liittyivät ja voimat viljelykseen ohjattiin,
Sydämien maista lähtein puistot, pellot, raivattiin.

Kukkiakin kasvatettiin, tiede, taide suojan saa,
Kaiken kansan nuoret kättä toisillensa tarjoaa.
Lempeämpi henki huokuu, mutta sentään voimakas.
Nuoriso, kun itses ohjaat, myöskin ohjaat Suomeas.

Pönkitä tai kaada vanhaa, tuntos suunnatkoon sun työs,
Mutta muista, uuden polven uutta luotava on myös,
Uutta, jonka arvo vaatii tunnustuksen, huomion,
Uutta, joka kerran kestää jälkipolven tuomion.

Nouse, nuoren kansan päivä, silmin kostein, kirkkahin,
Sydämen ja tiedon silmin, mielin rohkein, valvovin:
Valvo hengen oikeutta, vapautta Suomenmaan,
Myrsky tulkoon — epätoivo elköön meille milloinkaan!

Tampere, 1/7 97.

KÄY VASTAKIN!

Tiesi totta se pieni lintu,
Olalleni kun lennähti:
Tiesi kuinka mun sydämeni
Kovin lempeä kaipasi.

Tunsi varmasti linnun lapsi,
Kuinka kaihosin ystävää,
Siksi riensi se rinnoilleni,
Tahtoi mieltäni viihdyttää.

Mutta maailman silnä sattui,
Siitä lintuni säikähti:
Kauas karkasi — minne, minne! —
Ken sen etsi ja ennätti.

Kiitos, kultainen linnun lapsi,
Että muistit mun kerrankaan;
Jollet eksyne ainiaksi,
Käänny luokseni uudestaan!

Lennä luokseni! ynnä sitten
Suomen lohduksi lauletaan;
Läpi kaihon ja kyynelitten
Toivon laulamme kukkimaan.

Kesällä 1899.

LAULA, TYTTÖ!

Pieni tyttö sinisilmä,
Punaposki, ruususuu,
Istu tuohon polvelleni,
Siin' on sulle laulupuu.

Laula mulle, laula muille,
Maailmalle laulele,
Ettei ennen aikojansa
Sydämemme vanhene.

Laula, tyttö, ettei surra
Otsaa ryppyiseksi saa,
Ettei murhe mieltä murra,
Toivo päivät kirkastaa.

Laula, tyttö, toukomaille
Päivä kirkas paistamaan,
Meihin laula rohkeutta
Työhön, itseuhrantaan.

Kevättänsä lintu laulaa,
Tyttö laulaa nuoruuttaan.
Suomityttö sydämensä
Kullat kantaa maailmaan.

1898

MUISTOSSA.

Sun unhotanko? — en koskaan.
Vaikk' eläisin niinkuin taivas,
Niin vanhaks, harmajaks;
Vaikk' eläisin niinkuin taivas,
Niin onnen runsahaks.

Minä paljon karvasta, katkeraa
Voin matkan varrella unhottaa,
Se raskas, raskas on kantaa.
Mut onnellista ja kirkasta
Elämän muistoa, toivoa,
Pois sit' en hentoisi antaa.

Sun kultakutrista nuoruuttas,
Sun kirkassilmäistä taivastas;
Mun untani, toivon-unta,
Kuin puhdasta alppilunta —
Niit' unhottaisi en koskaan,
En koskaan.

KOHTAUS LÄHTEELLÄ.

VÄINÖ.

Miks ei mulla mieli vakaa?

Miks ain' uutta

Ihanuutta,

Suloisuutta

Ajan takaa?

Sano, Aino immyt, sano,

Miksi mulla on

Aivan loputon

Kauneuden, rakkauden jano?

AINO.

Siksi, ettet milloinkaan
Maltu pohjaan siemaamaan
Kauneutta,
Rakkautta.

VÄINÖ.

Ajatuksen lausuit soman!
Pohjaan ken juo pohjattoman?
Sano, Aino immyt, sano,
Kuinka voisi lähteen jano
Tyhjentää maan uumenhetteen?
Vaikk' on täynnä silmä lähteen,
Sydän sen on janoinen,
Aina ahmii pohja sen
Syvyydestä uumenten.

AINO.

Niinpä niin, mut lähde se
Juottaa lauman, virran uoman,
Antaa taivaankaaren juoman,
Antaa suukon suukolle —
Mit' annat, kitsas, minulle?

VÄINÖ.

Anteeks, Aino, tänne juokse,
Sydänlähteheni luokse,
Paina tänne pääsi musta,
Annan janon sammutusta!

Tyttö huima metsään viisti,
Lähteheltä suukon säästi.

RUUSUKUUMEESSA.

Nyt muistan kuinka metsätorpassa
Sun kätes hoiti köyhää vaivaista
Ja kuinka pojan punatautisen
Sä paransit ja äidin sydämen.
Ma tuota näin ja melkein kadehdin
Ja tunsin, että myöskin sairastin —
Mua kädelläs sä koskit: — paranin.

Nyt poissa olet, Aale, kaukana
Ja minä kärsin ruusukuumetta.
Se sydämeni pohjaa kivistää
Ja parannust' en jaksa ymmärtää. —
Sun kätesi, sun rintas, tuoppa ne
Nyt joutuin sydämeni kohdalle,
Niin terveheksi teet mun varmaste!

1897.

SYYS-ILTA.

Iltataivahall' on pilvi uhkaava ja synkeä,
Länsiaallon päällä päivä välkkyä hellä, hempeä.
Koko päivän se piiloskeli,
Pilven alla vain ujosteli,
Illalla nyt näyttää loistoaan,
Mennessänsä toiseen maailmaan.

Päivyt kulta, iltaruskossasi
Valonriemut vietkö mukanasasi?
Vietkö, ilta syksyinen,
Kauneudet kukkien?
Eikä kuulu linnun laulukaan,
Syys vain vonkuu voitonhuutojaan.
Vietkö kaikki valonriemut, syksy armoton? —

Järven tuolla puolen kirkas oraspelto on. —
Ken käy täällä järven rannalla,
Astuskellen puiston polkuja,
Hypiskellen, lauleskellen,
Hedelmiä poimiellen? —
Sehän itse laulukieli Aale impi on!
Sinisilmä, tummatukka,
Puiston lintu, puiston kukka. —
Syksyssäkin Aale impi viittaa toivohon.

1897.

KAHLEENI.

Sun silmäykses,
Niin lempeä, hehkuva silmäykses
Minut ensiksi hurmasi.

Sun kättelysi,
Niin pehmeä, hempeä kättelysi
Minut luoksesi kiskalti.

Sun sydämesi,
Niin luottava, lempeä sydämesi
Minut valloitti viimeksi.

Sun silmäsi
Mun hurmasi,
Sun kätesi
Mun kiskalti,
Sun sydämesi
Vei omaksesi.

Nää kolminkertaiset kahlehet
Lie ainaiset, oi ainaiset!

KOKO TAIIVAS.

Koko taivas tuikuttaa
 voi yhdessä tähtösessä.
Koko kevät puhkeaa
 vain ruusun nupposessa.
Sulous kaiken keväimen
 voi täyttää leivon sävelen.
Ja kaiken maailman kauneus
 on mulle impeni rakkaus.

OMA TUPA.

Sinisen järven rannalla
On tupa, pieni tupa,
Mua kultani sinne on kutsunut,
Kun hällä on siihen lupa.

Sinisen järven rannalla
On tilkku, pellon pala,
Siinä se leipä lainehtii
Ja aallosta nousee kala.

Se pelto on pieni ja tupanen
Kuin pienen linnun pesä,
Mut missä voi viihtyä rakkaus,
On talvikin siellä kesä.

1898.

MERANIN LAAKSO.

Oi ruusujen ja laakerien laakso!
Satojen alppivetten virtaukset
Maan allakin tääll' elämätä soipi
Ja täällä huokuu hienot tuulahdukset,
Niin vienot, että leijonaankin lemmen
Ne liehtoisivat, jos se asuis täällä.
Mut tääll' ei tohdi peto syntyä,
Kun luonto niin on hellä, hyvänsuova.
Tääll' löytäneekö käärme myrkkyä,
Kun ilma näin on rakkautta luova.
On kansa ruskoposki, vankkavarsi,
Elämän-iloinen kuin voimankukka.
Ja kasvitkin ne maitten kaunihimmat,
Maailman kaikist' ihanista maista:
Voikukka yhtä ihana kuin ruusu,

Mun lemmittyni koivu, raita, kuusi
Ja petäjäkin, hongan heikko veikko
Ja Rooman laaker', Kreikan öljypuu,
Kivitammi, Foinikian sypressi,
Egyptinmaan ja Kiinan palmupuut
Ja Himalaijan seetri solakka,
Rehevä Balearin puksipuu
Vakavan Saksantammen luona seisoo.
Ripeä, hieno Ranskan poppeli
Espanjan kastanjata kaulailepi. —
Myös viljat kaikki täällä iyvän kantaa:
Ruis, ohra, kaura vuorten otsapäillä,
Ja vuorten rintamilla vehnä, maissi,
Iloisten viinirypäleitten luona.
Vaan alpin vihreöillä varpahilla
Hedelmä metsä, kukkakenttä heilii,
Suloisin tuoksuin auringolle vastaa
Ja hedelmöivät oksat maalle kääntää. —
Kaikk' ajat täällä kättelevät toistaan:
Vanh' aika roomalaisin valtatein
Ja keskiaika liika linnoineen,
Uus aika tuhat yrityksineen. —
Kaikk' ajat täällä yhtyy yhteen aikaan:
Kun ylähäll' on talvi valkopää
Ja kevät vuoren rintaa vihertää,
Niin kesä laaksossa soi parhaillaan

Ja hellerinteen hedelmät jo kypsyy. —
Kaikk' ajat, maat ja kansatkin tääll' yhtyy:
Etelän, Pohjan, Idän, Lännen maista
Ja Itävallan satain kansain luota .
On täällä etsiviä, kaipaavia:
Elämän, voiman terveyden toivo
Toi heitä tänne luonnon rintapäille,
Ihanan ilman, sinitaivaan alle.
Tääll', unhottaen kuumat kiehumiset
Ja vihan vimmat, riidat, riehunnat,
He kättelevät toisiaan ja rauhaa,
Jumalan rauhaa suovat toisillensa.
He yhtä kohden: terveyttä kohden
Ja voimaa kohden kaikki pyrkivät,
Kuin kaikki metsä, kaikki vuoretkin
Sinisen taivaan korkeutta kohden.
Ja toiset nousta voivat, nousevatkin,
Mut toiset laakson pohjaan painuvat,
Purojen pauhinaan ja kukkain tuoksuun
Ja ikuisuuden vahvan virran juoksuun.

Tää laakso veljeyttä valmistaako
Ja kaikkein kansakuntain liittoutta,
Sit' aikaa, jolloin joka kansa johtaa
Omia rientojansa omin neuvoin,

Ei toinen tieltä työnnä, ahdistä;
Kuin kukin itse askeleensa ohjaa
Ja arvon suo myös toisen askelille?
Tai tämä ystävyys ja riidan lakko
Vain valmistaako haudan hiljaisuutta?
Tää onko kansain sairaskoti vaan
Ja koti nukkivien terveitten,
Joit' armovirsin munkit tuutivat
Siks että viimein kaikki nukkuvat —
Tää kansain yhteinenkö hautuumaa?

Meran, keväällä 1898.

KEVÄÄN ELEITÄ.

Niin päivä paistaa laaksoon lämpimästi,
Ett' aivan kiviaita palaa.
Nyt sisilisko liikkuu vikkelästi
Ja käärme kiemuroipi salaa
Ja konnakin nyt kurnaa kuopassansa
Jo elinhaluisia laulujansa
Ja maanalaiset virrat pauhaa. —
Mitäpä sitten perhoset
Ja kärpäset ja lintuset,
Ne eivät öilläkään saa rauhaa,
Ne eivätkö lauleleisi
Ja voittoa muilta veisi! —

Ei toki kansan nuorisolta!
Sen lauluhan soipi vainiolta,
Niin voimakas ja tuores ihka
Kuin päivänrinnassa metsän pihka.
Elämän toukokuussa sen
On laulu raikas ja lämpöinen.

Meran, 1898.

HERHILÄITÄ.

Hiidenlintu herhiläinen,
Tumma syöjä turilas,
Puusta puuhun lentäväinen,
Mik' on tarkoituksenas?
Kaikki kasvaa, viinit, viljat.
Kaikki kukkii, ruusut, liljat,
Niityn neilikit ja kirsipuut,
Päärynät ja omenat ja muut,
Tuhatkielin, tuhatkukkasin,
Silmin toivovin ja lupaavin
Kaikki lempivät ja leikkivät,
Kaikki hedelmään ne pyrkivät,
Lintujenkin kevätlaulu soi.

Tumma syöjä turilas,
Mik' on tarkoituksenas,
Hävitys sua huvittaakko voi? —
Sisään silloin ikkunasta
Lentää kaksi turilasta.
Sydäntäni varten tänne
Luulitte nyt lentävänne! —
Teistä pääsen surmaamalla!
Mutta uusia, oi uusia
Herhiläitä, hiidenlintuja
Niitä pörrää kaikkialla.

Meran, 1898.

NIMETÖN KUKKA.

Alpin reunaa astelen,
Sieltä poimin kukkasen,
Nimettömän, jot' en tuntenut.
Sitä tutkin, kyselen.
Saapuu siihen tyttönen,
Nimetön myös, jot' en tuntenut.
Kukan hälle tarjoan.
Hän sen ottaa hymyten.
Näytti hieman tuumivan.
Alpin rintaa astelemme,
Toisiltamme kyselemme,
Illoitsemme molemmat,

Ett' on kukat ihanat,
Että maailma on kaunis,
Että linnut laulavat,
Että, että — tiesi mitä,
Kaikkea en kerro sitä.
Mutta mikä oli kukka?
Ken se tyttö tummatukka? —
Multa haipui molemmat.

Meran, 1898.

PIHLAJA ETELÄSSÄ.

Kurja pihlaja, kuinka tänne
eksyit, lintuja oksillas?
Eksyit orvoilta pohjanmailta,
etkö kaivanne kotias.

Ethän suorana korkealle
nouse täällä kuin Suomessa;
Valo väikkyä ja lämmin läikkyä
täällä — miksi et kohoaa?

Seetri, sypressi luonas seisoo,
korkealle ne nostaa pään;
Sinä mustien lintuin alla
alas lyyhistyt kyttyrään.

Kuka kukkias täällä hoivaa,
kuka marjojas maistelee?
Sua täällä ken pyhäpuunaan
kotikummulla hoitelee?

Ikivehreät kivitammet
täällä tarjovat varjoaan,
Luumupuistot ja viinitarhat
suovat lapsille marjojaan.

Pyhä pihlaja, kuinka tänne
eksyit outohon maailmaan?
Unhotettuna tääll' et höysty —
kaipaat hoitoa kotimaan.

Genève, 2/9 98.

MONTBLANC.

Jalo Montblanc, korkearinta,
Se päätänsä pilviin nostaa
Kuin jättiläisvanhus suuri.
Sen kylmä ja ylpeä otsa
Ei laaksojen hellettä tunne,
Ei tuskaa, kuumetta kansain,
Jotk' alhaalla kantavat kuormaa
Tai huutavat sääliä suurten.
Se tunnotta nähnyt on, kuinka
Himot riehuvat Ranskan maassa,
Ihmisoikeus sortoa kärsii.
Se nähnyt on karkean painon,

Sotavalta kun, Saksasta nousten,
Yli Euroopan rientoja kahlii;
Ja virka- ja aatelisherruus
Ja kirkkojen taikaustaito
Apenniinien, Pyrenein maissa
Luo sokkoa, kurjuutta kansaan —
Mut missä on kyynel, Montblanc?

Jalo Montblanc, korkeaotsa!
Sydän sulla on vuorta ja jäätä:
Sinä orjuudesta et suutu,
Et innostu vapaudesta,
Joka Sveitsissä viljoja kantaa,
Luo tointa ja tarmoa kansaan;
Ei onnettomuus, ei onni
Sun ruhtinaspäätäsi käännä.
Olet itsekäs kuin väkivalta,
Joka Korsikan saarelta nousi,
Joka loiston ja kunnian paisteen
Joi yksin ja kansoja polki.
Miks syty ei rintas ja hehku
Hyvän, oikean puolesta maassa?
Kai ohimokulmasi jäiset
Ovat kiihkojen hautakumpu,
Sotaraunio taistelun jälkeen. —

Oi, tuomitsenko sun väärin?
Sinun otsasi pilvet kenties
Ovat murhetta onnettomista.
Valonhohtava pääsi — kun kylpee
Se auringon purppuramertä —
Ylös kutsunee valkeuksiinsa.
Jalo Montblanc, otsasi loistaa
Ja silmäsi kyynelet vuotaa,
Purot juoksevat rintojas pitkin. —
Sydän sullakin sykkiä mahtaa.

Genève, 1898.

SVEITSI.

Vuorivirta pauhaten
Rientää Lémanjärvehen.
Kirkasta se välkkyy mieltä,
Vapauden kertoo kieltä.
Niinkuin Suomen virroilla
Sill' on paljon toivoja.
Mut ei yhtä usein se
Pettyne.

Niitty heinäsirkkoineen,
Heilmäpuineen, kukkineen
Tuntuvat kuin tuttavilta,
Lupaavilta, tuoksuvilta;
Hymyilevät päivälle
Niinkuin lapset taatolle.
Vaan ei niillä pelkoa
Hallasta.

Paljon yhteiskukkia
Tääll' on, joita Suomessa,
Ihmisissä paljon somaa,
Tuntuu kuin ois meidän omaa.
Mutta tääll' on tyydytys,
Kansan tahdon täyttymys,
Tääll' on Suomen toivomus:
Vapaus.

Valistus ja vapaus,
Joista puhkee rakkaus,
Joka vieraat veljestyttää,

Uskot, toivot lähennyttää:
Heikkoin syöjät, sortajat
Ihmiseksi muuttuvat.
Milloin, Sveitsi, Euroopat
Valloitat?

Vevey, 3/5 99.

ALPPIMUISTOJA.

Sain alpin rintaa käyskennellä
Ja raikast' ilmaa hengitellä;
Näin voimaa, terveyttä siellä,
Sain rohkeutta alppitiellä —
Oi, Suomen tyttö, varroppa,
Tuon sulle alppiruusuja!

Suokanervia mulle tuo,
Mun syntyseutuni on suo.

Sain alppilaaksot armastella
Ja karjankellot kuulostella;
Näin vuohet, kauriit kaarisarvet
Ja onnelliset paimenparvet.
Siis mailta alppipaimenten
Tuon sulle orvonkukkasen!

Tuo orvon Suomen orvokki,
Se mulle muita kalliimpi.

Näin aamun aurinkoa nuorta,
Sen kultaavan jää-otsaa vuorta
Ja kuulin vuorten soitot, soinnut,
En hurmaumatta olla voinut. —
Jään luonta, alpin harjalta
Tuon sulle jalovalkoja!

Tuo vilukukka Suomen jään
Mun sydämeni lämpimään.

Sain nähdä vuorinuorisoa,
Sen vapaat' onnentaisteloja,
Sen ahkeruutta, kestävyyttä,
Sen tointa, riennon lentävyyttä;
Sen vapaan käden taidosta
Tuon sulle, armas, muistoja!

Tuo kätes, sydämesi, ne
Luo meidän yhteis-onnemme.

Kun liikun kansain kultamaita,
En tahtois sulle olla saita, —
Oi, tieteen, taiteen kultavuoret
Ja ihmisriennot jalot, nuoret!
Jos vallassani oisitte,
Niin veisin teidät Suomelle.

Tuo työsi, toivo, rakasta
Ja luota — siin' on rikkautta.

Mut kultia ja kunniata
Ja maineen loistopurppurata
Kun voisin sulle saavuttaa
Ja kruunun päähäs istuttaa,
Niin mun ois rintas lämpimyys!

Voit sydämeni valloittaa —
Tuo mulle puhdas ihmisyyys.

Genève, 1898.

KORKEALLA.

Mitä siellä on tuolla korkealla?
Vain luntako? Pelkkää jäätä?
Mitä nuo synkät pilvet uhkaa,
Kun uhmaten nostavat päätä?
Ne tuovatko ukkosen, rankkasään,
Ne siellä kun väikkyvät yhtenään,
Vai rinnalle laakson kukkivan
Ne laskevat vihman virvoittavan?
Ja korkea otsa kun selkenee,
Kun alppimaisema valkenee,
Mitä kaikkea kaunista nähdä voin?
Näin vuorta kiiveten aprikoin.

Hikipäin minä nousen ja huokuen.
Talo laaksossa pientyy, pientyy.
Jopa seisaun vuorien keskellen,
Mua tuulonen vilpeä armii.
On ympärilläni laaja maa,
Kyläkunnat ja kaupungit aukeaa,
Näen vettä ja taivahan valtavan
Ja nousevan auringon kirkkahan,
Kuin laivan kiiltävän, kultaisen,
Näen hohtavan sen yli vuorien.
Myös alppikarjojen kelloja kuulen
Ja hoilotuksia paimenten:
Minä onnelan maisemiks nämä luulen!
Vaan silmäni lentävät loitollen
Ja mieleni pyrkii laajenemaan.
Tämä onni on löytämis-onnea vaan.
Jääkilpiä silmäni sulattaa
Haluaisi ja kauaksi katsahtaa.
Mut siellä ne vuoret sulkevat tieni,
Maa kiskoo silmäni laaksohon.
Minä huomaan, että on maailma pieni.
Mua kaipaous ankara ahdistaa: —
Taa vuorten ja taivaanrannan taa.

Sveitsi, 19/8 98.

ALAHALLA.

Siell' alahalla hurjat riitelevät,
Ne toinen toistansa tyrkkii,
Ja joukossa siellä väkevimmät
Ne kansan jumaliksi pyrkii.
Mut, oikein ihmeinä loistaakseen,
Ne kansaa tahdo ei tasalleen.

Kuin fosforipölkyt pimeässä
He välkkyvät — niinkuin paavi —
Ja kätyrit kähmivät hämärissä,
Kuin munkit, kädessä haavi.
On pimeässä järvestä mukavaa,
Vaan kunniallista ei, tuulastaa.

Cannes, 21/1 99.

EUKALYPTUS.

Eukalyptus, puitten sankaria,
Kasvaa tummain sypressien luona,
Mimosan ja myrtin vierehisnä,
Uljahasti korkealle nousten
Yli palmujen ja petäjitten,
Muita suosien ja suojustellen,
Muita heikompia hoivaellen,
Ukon uhkaellen, myrskyn tullen:
Varjossa sen viihtyy kukkakunta,
Lilja lempeä ja rakas ruusu,

Sille sydäntään ne tuoksuavat,
Laakeri sen luona viljoin viihtyy,
Sitä kaino vuokkokaan ei kammo,
Turvan siltä tulppaanikin saapi.
Itse sydämestänsä se vuotaa
Terveiden, voiman voitehia.
Eukalyptus, uljas eukalyptus,
Suuret kasvakoot sun vertaisikses!

18¹³/12 98.

PENSAITA JA PUITA.

Pensahaksi
Matalaksi
Kanerva meillä jää;
Etelässä
Lämpimässä
Puuksi se ennättää.
Kunpa vain ei ihmiset
Meill' ois pelkät pienoiset,
Matalat ja matavaiset,
Kurjat, kierot, halpamaiset.

Oispa aika toivottaa
Heille vartta vahvempaa:
Selkärangan
Niinkuin hongan,
Joka pilvissä,
Yössä, myrskyssä
Korkeutehen päänsä kurkottaa,
Seistä, sortuakin uskaltaa.

Cannes, 2/2 99.

ETELÄSSÄ.

Näen etelässä kukkaparven valion,
Hedelmäpuita loistavia paljon,
Etelän ruusut kiihkotuoksuiset
Ja hehkuposket marjarypälet;
Vaan luona loistavien tarhojen
Myös munkkikukan, kurjuusköynnöksen.
Ne kaikki kilpailevat keskenään.
Mut laihemmalla syrjämaalla nään
Voikukan, orvokin ja heinänpään,
Ne mulle ystäviä lapsuudesta,
Kun niitä poimin kotiturpehesta.

Ne ensin täällä viehättävät vasta
Kuin maailmalla kotimuistot lasta.
Myös täällä terveyden satakieli
Soi mulle; mutta sentään kaipaa mieli
Kotoista laihaa kukka-, viljamaata
Ja Suomen sävelt' unhottaa en saata.
Oi nouse, kaisu kauas maailmaan
Ja käännä kansain korvat kuulemaan
Mun orpokansaani ja syrjämaata!

Cannes, 8/11 98.

TUNNELMISSAAN.

Kuu ja tähdet tunnelmistaan
Tunnelmia meihin luovat;
Tuulet milloin pilvimielen,
Milloin »hyvän tuulen» tuovat.
Tunnelmissaan meri rantahan
Joskus tuopi helmisimpukan,
Useammin tyhjän kuoren.
Tunnelmissaan päivä antaa
Maalle kevätnurmen nuoren,

Elämää ja kukkia,
Lintuja ja lauluja,
Sydämen ja tunnetta;
Mutta sydän yllään kantaa
Ajatusten ahjoa.
Siksi tunnelmista ihminen
Poimia voi helmen — aatoksen.

Cannes, 12/11 98.

SULJETTUNA.

Käydessäni ulkoilmassa,
Kysyn, kuulostelen luontoa.
Toisinaan se avomielin
Mulle vastaa selvin kielin,
Lausuu monta ajatuksistaan,
Joita joskus hellyn laulamaan.
Mutta toisin vuoroin se
Mulle tuntuu kylmälle:
Vaikk' on kukat puhjenneina,
Tähtitaivaat auenneina,
Auki virrat, järvet läikkyä,
Kuvat lähtehissä väikkyä,

Linnut, lapset laulavat —
Mulle kaikki tuntuvat
Niinkuin vanhat tarinat,
Kuivilta kuin hongan kaarna
Taikka vanha fraasisaarna,
Ilman voimaa, vaikutusta,
Kuin ne peittäis verho musta.
Ulkosilmin niityt näen,
Ulkokorvin kuulen käen,
Sisäsilmät, korvat, ne
Kääntyivät kai toisaalle.

Cannes, 10/11 98.

LIHAN KALLIS.

Mikä uhkuva kylläisyys!
On ihmelinna päivänrinnassa,
Sen ystävä on leuto lämpimyys,
Ei vuoret sinne päästä pohjoista,
Vaan etelästä tuulet Afrikan
Sen rantaan tuovat aallon vilpoisan.
Siell' loistaa kukkakunta ihana,
Oransi kypsyy, viihtyy viikuna
Ja siellä sankkalatvaa palmua
Muratti kiertää, ruusu murattia.
Nuor' pari istuu niiden varjossa,
Sen kädet loistaa kultarenkahia

Ja ilma heille tuhat tuoksua
Tuo ihaninten kukkain huulilta,
Vaan terveydenkukka hehkuv
On heille tuoksultansa mieluisin:
Sen voimasta he toistaan ihannoivat,
He nauttivat ja kahden hekkumoivat,
Kun muurit muilta suojaa puistoa —.
Vaan kuka vieras seisoo portilla!
Käy, vahti, kysy, mitä tahtookaan?
— Se sairas, kalpea on nuorukainen.
Hän köyhä mies on, halpa muukalainen
Ja terveyttä täältä etsii vaan.
— Sen sydämeni hälle hyvin sallis,
Vaan sano, että tääll' on liian kallis.
— Suur kiitos, herra! — Vieras läksi pois.
Ja päivä paistoi, kukat tuoksusi
Ja ihmelinnan herkut lemahti,
Kuin ilma täynnä kylläisyyttä ois.
Vaan köyhän sairaan soipi korvissa,
Jos minne kääntyy: liian kallista.

Riviera, lokak. 1898.

SULJETTU PUUTARHA.

Mies rikas rustasi linnan uljaan
Ja puutarhan päivänrintaan,
Vaan köyhän kansan ei sallinut sinne
Hän silmätä mihinkään hintaan.

Hän linnan, puiston muurilla kaarsi,
Vaan ruusut kasvoivat yli;
Sireenit, öljypuut, oransitkin
Ne huusivat: auki on syli!

Nyt köyhä kansa kuin mettinenkin
Näki oransin kultaposket
Ja tunsi tuoksua ruusun, liljan,
Vaan puuttui kullat ja vasket.

Ei käsi ylty, ei raha riitä —
Kaikk' yksin rikashan vaati:
Siis muurin kauhean korkeaksi
Hän puiston ympäri laati.

Nyt lintu musta vain sinne pääsi
Ja käärme nous' yli muurin;
Ei silmä köyhän, ei auringonkaan,
Ja siitä tappio suurin.

Siell' yö ja kalma nyt viihdyskeli,
Puut, kukat kuihdutti huoli,
Ja mieli haikea rikasraukan
Myös sairastutti — hän kuoli.

Sen jälkeen — muurit kun aika mursi —
Puutarha virkosi jälleen
Ja kaikki kansa käy poimimassa
Sielt' iloa elämälleen.

Cannes, 12/1 99.

PUHTOINEN.

On kaunis, valkea kukkapuu,
Se kummun rinnassa hohtaa;
Se lintuin lauluhun havahtuu
Ja päivänpaistetta kohtaa.
Puut suuremmat sitä suojelee
Ja kaunis kansakin ihailee.

Kun sitten valkea kukkapuu
Hedelmäterttuja kantaa,
Niin niihin nuoriso ihastuu,
Puu heidän poimia antaa.
Sen puun on lehtyet puhtoiset
Kuin paratiisilinnun höyhenet.

Hyv' olla valkean, puhtoisen,
Kun kaikki antavat suojaa,
Kun kukka tunne ei tuulien,
Ei myrskypilvien tuoja.
Puut suuret siitä kun kertoivat,
Niin puhtaan silmät ne kostuivat.

TOMUINEN.

Kuin lapsen sielu, niin hentoinen
On maantien laidassa kukka:
On silmäkin sillä kuin ihmisen
Ja lehtinä tumma tukka.

Vaan tomuinen, oi tomuinen
On maantien laidassa kukka,
Ett' eiköhän kuihtune poloinen,
Sit' eiköhän perine hukka.

Olis siivet sillä, niin lentäisi
Se puhtahammille maille;
Vaan sielläkin ihmiset mieltäisi, —
Sen leikkaisi siipiä vaille.

Tuop' ilma tuulia puhtaita,
Voi taivas lainata kasteen;
Mut myrsky, halla on korjanna
Monet joukosta maailman lasten.

Cannes, 25/1 99.

LAULU KUUSTA.

Pieni tyttö Ranskanmaalla
Laulun laittoi kuusta;
Mandoliinilla sen soitti,
Lauloi sulo suusta.

Kuu se sitä kuulosteli
Esterelvuoren yllä,
Hopeoita rannan aallot
Välkkyi yltäkylä.

Tummat öljypuut sen kuuli,
Kuuli pulska palmu,
Ruusu kuuli hymyhuuli,
Mutta nukkui valmu . .

Sydän ruusun sykkäeli,
Palmu korvaa käänsi;
Kylmän kuunkin sydän raukan
Syrjälleen se väänsi.

Oransit ne onnellisna
Putoelivat puista,
Tytön luo ne vierivätkö —
Sit' en oikein muista.

Viikunakin virren kuullen
Puussa puhkes' auki;
Vapahaksi vainottunsa
Päästi ahnas hauki.

Ihmiset sit' ihmetteli,
Mistä taika lähti.
Mutta mulle kuiskasi sen
Kirkas iltatähti:

Siinä tenho: — tyttö säihkyi
Rakkauden tulta:
Silmä silmään hälle hehkui —
Nuori nukkekulta.

Cannes, 24/11 98.

SUIHKUKAIVO.

Syvä kaivo sydäimestä maan
Öin ja päivin kuohuu suonistaan.
Valon välkkehessä suihku sen
Kirkas on ja hohtohelminen.
Silloin silmä mielihyvissään
Sitä nähdä tahtois yhtenään.
Linnut, siipiänsä pöyristellen,
Lentävät sen kylpyyn leikkiellen,
Siinä lapsi loiskii mielellään,
Kukkakin sen virkeyttä juo,
Sille siitä seppeleen se suo,
Ruusu sille aukoo silmiään.

Mutta öisin, kun en unta saa,
Pimeässä kaivo kiusoittaa:
Solina sen soipi korvissani,
Herätellen tuhat muistoani,
Se kuin suoni suuren valtameren
Rinnassani virrat virittää,
Päähän puskee sydämeni veren,
Aivot, hermot työhön jännittää. —
Nyt en kuule kaivon solinaa:
Muistojeni allas loiskottaa,
Sydämeni suihkukaivostaan
Helmet nostaa kaiken kirjavat,
Värivaihtoiset ja kirkkahat,
Taikka tupruttaapi usviaan,
Pilviäkin, ukkostakin tuopi,
Mustaksi mun taivahani luopi.
Sitte pudottaapi pisareita,
Katkeria muiston kirpaleita,
Sielun polttavia kyyneliä,
Hengen hermopohjaa särkeviä.
Minä kylven siinä suihkussa,
Odotellen aamun nousua,
Kylven helmissä ja pilvissä,
Salamoissa, yössä synkässä,
Kunnes uuvun, yöhön uppoan —
Näenkö, näenkö päivän nousevan?

MEREN RANNALLA.

Meri valtava, keuhkos anna
Avaruutta mun hengittää,
Väkivoimasi mulle kannan
Luonnon ääriä yllättää.

Meri valtava, sydänpalkeet
Anna myrskyssä kestäntään,
Luonnon riehuvat voimat, alkeet
Tahdon tarmolla säätämään.

Sitten tyynessä anna mieli,
Joka maailmat kuvastaa,
Josta välkkyisi taivaan kieli,
Vaikk' on pohjassa vankka maa.

Rikasriistaiset meren nielut
Minä sieluuni tahtoisin,
Sinne hurmaisin ihmissielut,
Satulinnoihin kirkkaihin.

Onnenmettä kuin mehiläiset
Kellareissani keittäisin,
Mut taas onnesta päihtyväiset
Myrskyn siiville heittäisin.

Merikäärmettä vastaan veisin
Heitä hurjahan taisteluun
Enkä uupuisi kyyneleihin,
Tuskan, onnenkin vaihteluun. — —

Meri lienenkin rantalaita,
Aalto pohjattu, katoton,
Pilvilentoni raja-aita
Oman painoni pakko on.

Utusiipenä päivän alla
Ylös kirkasna karkelen,
Sieltä mielellä raskahalla
Painun maaemon paarmaillen.

Kiehun, riehun ja etsin merta,
Yhteisrientojen pauhinaa,
Mutta kaipaus joka kerta
Ylös, ylös mun nostattaa.

Hyrski, sieluni, riehu myrsky,
Jos se aaltojas puhdistaa!
Toki ankarin, tuimin tyrsky
Rannan hiekalle raukeaa.

Cannes, 1899.

FOULUYÖ RIVIERALLA.

Jää, niinkuin neitsyt puhtoinen,
Se hohtaa alpin harjalta,
Vaan kaukana se valkoinen
On lauhkeasta laaksosta.

Mut alpin rintapuistossa
Oransi hohtaa kultiaan,
Sen toinen oksa tuoksuva
Suo morsiuskruunuun kukkiaan.

Ja meren luona, rannalla
On jouluaatto. Joulupuu
Siell' loistaa, käydään kirkossa,
Soi tiukukellot, paistaa kuu.

Ja tuikkii taivaan kynttilät.
Mut yö ei lunt', ei unta nää,
Vaan tuulet tuntuu lämpimät —
Ei sentään kodin lämpimää.

*

Oi, Suomen joulupahnat ja kuusi
Ja lasten riemu, se aina uusi
Ja kodin lämpöinen juhلاميeli
Ja oma kansa ja äidinkieli! —
Ne joulun tuovat,
Ne lämmön suovat.
Mut etelässä ei kotia, —
Se on kadulla.
Kodittomalla kulkijalla
On kotilietensä taivas-alla:
Maailman suuri yhteisliesi,
Kuin joulun sankari yhteismiesi.

Jo kuulen aasien ammovan,
Näen päivän syntyvän, nousevan:
Se alpin neitsythelmasta
Kohottaa kirkkaan otsansa.
Nyt pienet tähdet ja suuri kuu
Pois väistyy, haipuu — ne kainostuu.
Mut maassa suurten, pienien,
Veshelmien ja kukkasten
Sydämet, silmät kirkastuupi, —
Maa hallelujaa kajahuupi.

SANKARI.

Valonsankari, aurinko,
Sinun matkas on mainio:
Nouset loistossa, kunniassa
Niinkuin paavikin valtikassa.
Mut et kansoja kerjää, kisko
Etkä valheita heille visko.
Sinä lämmintä valkeutta
Kylvät, kasvatat rakkautta.
Nostat ruusun ja neilikin,
Lemuhuulisen narsissin,
Mimosan, kultia kukkivan,
Eukalyptuksen korkean.

Jalo palmu ja sypressi
Kohti taivasta pyrkivi,
Sitrun, viikuna, viinimarja,
Tuhatsilmäinen kukkasarja
Päivän lemmeistä päilyvät,
Pippurmarja ja piikkipensas
Oman luontonsa näyttävät.
Sisiliskokin, käärme, konna
Ovat tahdosta auringon —
Nehän nostavat taisteloa:
Muuten maailma toimetonna
Kuollut, keinoton, kurja on.
Jalopeura ja kotka, ne
Aasit nostavat valveille.
Mutta auringon valta, muista
Ylin, voittavi taisteluista:
Näitkö riehuvan myrsky-yön? —
Päivä päästi sen pauhinasta;
Tunnet raakojen rosvotyön —
Valo auttavi vainojasta.
Valon kulku se valvoo maata,
Ettei kuolema voittaa saata.
Miksi säikyt, kun pilvehen
Näet peittyvän päiväylen?
Miksi auringon vaipuessa
Suru sulla on katsehessa?

Alas Esterelvuoren taa
Valon sankari uppoaa.
Meri siellä sen ottaa vastaan,
Niinkuin äitikin lempilastaan,
Rinta hehkuen purppurasta,
Pojan kaunihiin kunniasta.

Kukka silmänsä ummistaa,
Iltalauluja kaikuu maa.
Miksi riennätte pilvet sinne?
Päivän haudalle vaiko minne?
Miksi Esterel synkkä on?
Hautakumpuko toivoton?
Pilvet varjoja sinne heittää,
Suruharso sen kasvot peittää.
Itkee taivaskin. Tauotkoon!
Valo ei väsy taisteluun.
Pääskyt muuttivat Afrikkaan,
Mutta palaavat aikanaan.
Kesyn päskynpä seurassa,
Valon noustua uutena,
Palajamme taas pohjolaan
Pimeyksiä voittamaan.

Cannes, 1899.

UUTTA, UUTTA.

Oi linnut, laululinnut, te
Mun luontoani seuraatte:
Te orahille
Ja kukkasille
Vain laulelette.
Kun tähkä täyttyy,
Kun jyvä kypsyy,
Te vaikenette,
Tai kevätt' etsitte uutta, uutta,
Valon ja kukkien ikuisuutta
Ja siksi seutuja vaihtelette.

Cannes, 16/2 99.

ÖLJYPUITTEN ALLA.

Mitä itket, sydämeni?
Kirkas päivä paistaa,
Vapahana päivän alla
Lämmin laine loistaa,
Välimeren rantain laine,
Joll' on kauas kuulu maine.

Mitä itket, sydämeni,
Öljypuitten alla?
Rauhanpalmu sulle suhkaa
Ylläs korkealla.
Kaikkiall' on kirkas taivas,
Sydän, mikä sun on vaivas?

Eikö ruusut sulle mieleen?
Poimi viikunoita!
Ota vastaan lemmenleikit,
Viinin nautinnoita! —
En, en! Niin on raskas mieli,
Ettei kertoa voi kieli.

Palmut rauhaa tarjoavat,
Ruusut rakkautta,
Öljypuut ne lohduttavat —
Kaikk' on viekkautta!
Maani unhottaako voisin,
Etelässä hekkumoisin!

Sanan Suomestani kantoi
Karsas mistraltuuli,
Että uhkaa vainioita
Halla myrkkyhuuli,
Uhkaa vuosisatain viljaa
Syövyttää ja jäyttää hiljaa.

Siksi itket, sydämeni,
Öljypuitten alla,
Vaikka rauhanpalmu suhkaa
Ylläs korkealla:
Itket, sydän, kalleintasi,
Perintöä vanhempasi.

*

Ylly työhön, sydämeni,
Laula voimavasti! —
Sieltä nuorten laulu soipi,
Kaikuu tänne asti!
Valo, lämpö siellä koittaa
Hallat, vihanviimat voittaa.

Oransien kukkasia
Täällä myrttiin kiedon,
Öljyn-oksiin laakeria,
Kun saan häistä tiedon: —
Suomen toivo viettää häitä,
Sille seppeleitä näitä!

Cannes, joulukuulla 1898.

PALAUSTUNNELMA.

Etelässä lämpimässä
Sydän kaipaa Suomeaan,
Halki myrskyn sinne soutaa
Kallioiseen rantamaan.

Kylmä viima vinkuu vastaan,
Taivas lunta tuiskelee,
Kevätkuussa lehti kuihtuu,
Sydänparkaa kirvelee.

Pilvessä on kansan mieli,
Silmä epäluuloinen,
Epätoivo sydämessä —
Missä luottamus on sen?

Missä toivo, kotirauha,
Yhteisönnön kukkanen?
Ennen toinen toiseen luotti,
Miss' on turva lakien?

Sydän kotioksaa etsii,
Siinä surren laulaakseen;
Ehkä vaihtuis inha ilma,
Päivä paistais uudelleen.

Mut ei mulla kotikolkkaa,
Minne pääni kallistan —
Tuvan takana on turve,
Sinne, — sinne torkahdan.

Näen siellä unta synkkää
Riistetystä maastani,
Likaisista urkkijoista,
Taisteluista kansani.

Näen unta enkä herää,
Kunnes voittaa vapaus,
Kunnes laki maata valvoo,
Koittaa kansan oikeus.

Hanko, 23/5 99.

ALAS VÄÄRYYS.

Oli aika, kun ihminen pilkottiin,
Jäsen päivässä lyötiin pois,
Ja ne lintujen ruuaksi viskeltiin,
Että rangaistus julmemp' ois.

Tapa raaka se jäi. Vaan sielumme
Nyt hienoksi silvotaan,
Kun julkinen kieli, kun soihtumme,
Sana lentävä kahlitaan.

Ja mikä on kallihin — rakkaus
Isänmaahan — se kielletään
Ja synnyinmaaltamme oikeus,
Terä silmämme, riistetään.

Näin kaikki kun meiltä on riistetty,
Mikä suurt' on ja kallista,
Niin sielumme, hienoksi kehrätty,
Sekö löytäisi rauhansa?

Ei sielumme ennen rauhaa saa
Kuin oikeus kruunataan:
Käsi levoton auralta herpoaa,
Kun lait käy horjumaan.

Ja kansan huutoja tuulet vie
Yli maan, yli maailman:
Alas vääryys, oikeudelle tie,
Valo, vapaus valtahan!

Helsinki, syksyllä 1899.

TUMMA ORVOKKI

(1896)

ILTALAULU.

Kun illoin en nää tulta tuikkivan
Mun kultani ikkunasta,
Niin on kuin rakkain tähti taivahan
Ois sammunut maailmasta;
On mieleni rauhaton,
Pois onneni tähti on,
Siks aatokseni eivät viihdy työssä,
Vaan mustin mielin harhaelen yössä.
Oi syty, mun onneni tähtönen,
Pala lohtuna kaipaavan sydämen!

Kun sammut kokonaan,
Mun mieleni synkkä on;
Kun tuikat hiemankaan,
Jo virkoan toivohon;
Kun täysin liekin käyt loistamaan,
Valaiset mulle kaiken maan.

KÄY KANSSANI!

Jätä, kultani, taattosi rikkaus,
Käy kanssani, lähdemme pois:
Kaikk' aarteet korvaisi rakkaus,
Se onnen ja nautinnon tois.

Käy kanssani, lähdemme loitollen,
Salon sointuvan siimekseen,
Siell' lauluja kuullen ja laulaen
Sulot nautimme hiljalleen.

Himon kiihkeän, hempeän, hennokkaan
Salon raittius raikastaa
Ja voimaksi vaihtaa, — tarmollaan
Käsi kirvestä heiluttaa.

Jätä, kultani, kaupunki kiihkoineen,
Sun sylihini tempaisen,
Vien kanssani kansan sydämeen,
Sen rientojen rinnoillen.

Siell' into ja rohkeus siivet saa
Ja sielumme kirkkauden,
Ihanuuksille mielemme aukeaa —
Se on ansio rakkauden.

PULASSA.

Minä peljäten
Ja vapisten
Lähenin hänen huonettansa —
»Hän avanneeko oveansa» —

Hän avasi,
Oi onneni!
Mut pelon, toivon vaihemaille
Nyt varmuutta viel' olen vailla.

Taas peljäten
Ja vapisten
Yritän tehdä tunnustusta —
Maailma silmissäni musta.

»Oi, impeni,
Sun kutrissi
On minun musta maailmani —
Jo tunnen siihen hukkuvani.»

Minä soperran:
»Sua rakastan.»
Mut turhaan toivon vastausta ---
Oi, pelastusta! pelastusta!

KAHLEETON RAKKAUS.

Jo rakastaa, jo rakastaa,
Jo rakastaa hän mua!
Hän mun jo sallii valloittaa
Satakin suutelia.

Min' iloitsen ja riemuitsen
Kuin hurja hurmatusti.
Hänt' etsin, seuraan, ihailen
Kuin haltijaansa Musti.

Niin kestää onnenhurmaus —
On vähält' etten lennä;
On mulla harras aikomus
Avioliittoon mennä.

»No, vaihdammeko sormukset
Ja kiiruhdamme häitä?» —
Mut impeni: »Pois kahlehet!
Elä toiste haasta näitä!»

Me rakastamme muuten siis,
Naisvapautta suosin!
Ja vanhoist' avioista viis,
Alamme uuden kuosin.

Hän rakastaa, hän rakastaa,
Molemmat rakastamme!
Oi ihanata maailmaa,
Vapauden maailmaamme!

KUIN IHMINEN.

Oi impeni, pikku tekopyhä,
Mun suuteloitani vastaan yhä
Sotia käyt
Ja siltä näyt
Kuin rakkautta et tuntiskaan.
Minä rakastan ja ryöstän vaan.
Elämä rakkaudeton
On ruumis kylmä, sieluton,
Keväätön kesä vain se on.
Ja rakkaus suuteloitta se
Ei tunnu ihmislemmelle:

Se on kuin kiitos sanaton,
Kuin tunne laiha, teoton,
Kuin ajateltu sävel vaan,
Kuin runo vailla muotoaan.
En ole tolstoisti, en,
Vaan rakastan kuin ihminen.
Tok' ilman rakkautta suukko
On varkaus, on murhapuukko.

OIKEIN, ARMAHANI.

Teet oikein, armahani,
Kun hillit kiihkoani,
Mua joskus väistyen.
Ei aina onnenhellettä,
On usein päivä pilvessä
Ja ilma itkuinen.
Yöhetken jälkeen vilvakan
Näen päivän kirkkaan koittavan,
Heleemmän, helteisen.

Niin onnemmekin maallinen
Se kautta yön ja pilvien
Käy uunna ilmoillen.
Teet oikein, armahani,
Kun hillit kiihkoani,
Välistä väistyen.

SEKÖ PALKKANI!

Oi onnellista hämärää!
Me istumme, kaks lempivää.
Kuu kurkistaa meit' ikkunasta.
Oi, taivaan tähti, maailmasta
Voit löytää paljon autuaita,
Kun rakkaus vain valtaa maita. —
Se valtaa,
Se valtaa!
Minä hurmattuna suutelen. —
Vaan kihlasormeeni pistoksen
Saan ruusuni hempeän vyöstä —
Sekö palkkani lemmentyöstä!

NEULA.

Kunpa saisin, kunpa saisin
Kultanuppisen sormineulan,
Varvasneulan,
Silmäneulan,
Korvaneulan,
Tukkaneulan,
Kukkaneulan: —
Tytön piikkisen, pistävän,
Poven liekkisen, lempivän!
Rintahani sen painaltaisin,
Hurjasti sitä rakastaisin.
Polttavasti se pistää voisi,
Mutta kaunis, se kaunis oisi.

LEMMEN-ONNI.

Kun istut polvellani
Ja kuulet kuiskettani,
Kun painut rinnoilleni
Ja valtaat sydämeni,
Kun hehku poskillasi
Kuvastaa rakkauttasi,
Kun koko maailmani
Vavahtaa povellani, —
Niin tunnen hurmausta,
Rakkauden tenhousta,
Jot' ei voi kielet maan
Kuvailla konsanaan. —

Kuvailla voisitko
Sen, kevät-aurinko? — —
Sen voit! sen voit! — Kun maa
Kukoistaa, tuoksuaa,
Ja suonet mantereen
Kun sykkii säntilleen,
Kun vetten vuoltehet
Ja satakieliset
Luo yhteissäveleen,
Kun taivas maata painaa rinnoilleen
Ja koko luonto hehkuu autuuttaan —
Oi, armas, tunnet jo,
Ett' yksin aurinko
Kuvailla voipi lemmen-onnet maan.

KÄÄNNEKOHTA.

Oli rakkaus kiehuma-asteessaan,
Oli kuumimmillaan, tuhmimmillaan.
Piti toinen toistansa aarteenaan,
Sydäimest' oli aarre kalleimmillaan.
Ja toisiamme, kun rakastimme,
Me epäluuloin kohtelimme,
Ja luulevasti loukkasimme,
Niin onnen tuskaksi vaihetimme —
Siks, että rakastimme.
Maailman onni ja rakkaus, miksi
Te haihdutte pilviksi, kyyneliksi!

VAIHTUU YHTENÄÄN.

Syysaurinko ei näytä itseään,
Ei mulle impenikään.
Hän eilen hurmasi mun hehkullaan,
Tänäänpä peittelee hän rakkauttaan
Ja arka, kylmä, nurja on,
On mulle valju, tunteeton.
Mut huomenna tai viikon päästä
Taas sulautuu hän kenties jäästä
Ja lainaa mulle lämmintään.

Niin vaihtuellen yhtenään.
Täm' onko lemmen onnea:
Vain pakovettä, vuoksea,
Vain hellettä ja pakkasta,
Ikuista vankkumista vain —
Se onneako kuolevain?

SAIRAS LEMPI.

Minä hartahasti katson ikkunaan.
Miks ei sielt' armas näytä kasvojaan?
Ei kotona! — Siis missä? — Hänkö pois!
Nyt silmäni siis hänt' ei nähdä vois.

Minä tahdon nähdä kasvot armahat,
Siit' ehkä tulkoon silmät sokeat.
Siis uupumatta tutkin ikkunaa —
Jo näänkin! — sieltä silmä tuikuttaa!

En lakkaa; ikkunaan vaan tuijotan
Ja häntä kaipaam, jota rakastan, —
Niin kasvotkin näen tummin kutrineen!
Jo päivä paistaa mulle sydämeen.

Syliini siis voin hänet sulkea!
Jo veri polttaa mulla poskia.
Käyn huoneesen — hän eikö vastassa? —
On huone kylmä, tyhjyys kotona. —

HÄN VIISAS ON.

Oo minun tyttöni! — Ensikseen
Hän puikahti mulle sydämeen;
Vaan siellä hän alkoi mutkitella
Ja kolkasta kolkkaan piilotella --
Hän pääsikin vihdoin valloilleen.
Hän tahtoo oppineeksi nyt tulla
Ja sitten on toinen sija mulla:
Ei mielly hän lemmen sokeuteen,
Hän viisas on -- juoskoon vapauteen.

HYVÄSTI.

Oi, rakkaus sormukseton
Vain perhojen leikkiä on,
Vain onnea itsekästä,
Kuin elämä kukkasen,
Jok' ei pyri tähkällen,
Pois kuihtuu hyödyttämästä.

Jää hyvästi, impeni,
Ja hyvästi lempesi!
Sydän raukkaani kirveltää
Ja kyynelkin vierähtää.
Tok' ainiaks', impeni, jäät,
Minä sormuksen tahdon ja hääät.
Siks' etsinkin impyen sen,
Joka suostuu sormuksehen.
Minä kaipaen täys elämää.
Jää hyvästi, impeni, jää!

JUMAL'AUTA!

Me nautimme onnenherkkuja,
Niin luulimme — onni on luulo —
Me kuulimme elämänlintua —
Lie väärä tok' ollut se kuulo.

Näköhäiriö, silmien pettymys
Tais olla sun tukkasi musta
Ja herkkien aistien eksytys
Sulo hekkuma suutelusta.

Himo siin' oli kenties paksua
Ja heikosti hengen mieltä,
Siks ollut on seuraus katkera
Ja murhetta tihkuu sieltä.

Jumal'auta mieltäni korkeuteen
Mun tahmean lempeni yöstä,
Vie vaatimattoman rakkauteen,
Joka onnea etsii työstä!

Vie rakkauteen, joka pyrkii vaan
Muit' onnellisiksi luomaan
Ja kaikille oikeutt' antamaan
Ja vapauslahjoja suomaan!

AJATELMIA

Millainen käsityksemme ihmisestä, sen-
mukaiset ihanteemme.

* * *

R a a m a t t u on verrattava metsään,
jossa on kaiken kokoisia puita, jotta jokai-
nen siellä tapaa oman korkeutensa. Raama-
tussakin on jokaiselle ihmisen kehitysasteelle
elämää herättävä syntysanansa. Senvuoksi
tästä uskontojen kirjasta mitä erilaisimmat
uskonlahkot löytävät kulmakivensä ja ra-
kennus-aineensa.

1893.

* * *

Aasia on nainen, Eurooppa mies. Aasia on pyrkinyt yksilöisyyttä ihmisessä hävittämään, Eurooppa sitä kehittämään. Tulevaisuus on näyttävä, että nämät kaksi toistansa täydentävät.

* *

*

Aasian kansat ovat luoneet ajatusten ja unien uskontoja, joita temppelien hämärissä ja viikunapuitten varjoissa toteutetaan. Tekojen uskonnot syntyvät ja kehittyvät länsimaissa. Niitä toteutetaan käytöllisen elämän suuressa tempelissä. Sitä varten kansojen on itsenäistytettävä uskontojen kehittäminen raamattujen kaavoista niinkuin ne kirjallisuutensa ovat antiikkisen kirjallisuuden kaavoista itsenäistyttäneet. Meidän pitää elävän veden lähteinä oppia elämään meistä itsestämme puhjenneita uskontoja.

1890.

*

U s k o n t o on ihanteitten kaaos, maailman soinnuttaminen ihmisessä. Mutta niinkuin maailma ja ihminen ovat alituksen

kehityksen alaiset, niin pitää uskontojenkin, tarkoitustansa vastataksensa, oleman.

O l o t ovat se tehdas, jossa elämä meistä itsellensä tarvekaluja valmistaa, hyviä tai huonoja, sen mukaan kuin raaka-aine sallii ja olot tarkoitustansa vastaavat.

5/12 98.

*

Kipeät käsnät ja luonteenvammat — kummatkin kasvavat ahtaissa ja pimeissä oloissa.

28/10 99.

*

Epävapaat olot ja materialismi kehittävät erityisiä kätyriluonteita, joita ei mitkään periaatteet sido. He vaihtavat periaatteita yhtä usein kuin isäntääkin.

25/8 96.

*

*

*

Napoleon ensimmäinen ei suotta syntynyt villissä ja verisessä Korsikassa. Väkevät omistavat muita väkevämmin myös kansansa varjot. Yleinen maaperä on viljeltävä.
1899.

* * *

Lääkärit huomaavat ilmiöitä, mutta sairaat, jotka tuntevat syitä, ovat maailman parhaita parannussaarnaajia — oppikaamme heitä!

27/10 99.

Rauhaa!

He huutavat: rauhaa, rauhaa,
Yhä heikkoa, köyhää sortaakseen,
Mut sorretun rinnassa pauhaa
Vihanmyrsky, pyrkien valloilleen.
Miss' oikeus, rakkaus valtias on,
Viha sammuu, sota on tarpeeton.

21/5 99.

* * *

Kituva rakkaus-elämä.

Ihmiset kärsivät ääretöntä rakkauden puutetta ja siksi he palelluttavat toisiansa ja tutisevat itse vilussa. Toisilla olisi lämmintä jakaa, mutta muodot ja perintöluulot ovat punonneet heidät itsekkäisyyden ahtaasen kuoreen, joka heitä itseänsäkin kivistää. Toisten rakkaus-elämän kehittymistä ehkäisee heidän oma, katkera kurjuutensa. Joukon kehitys on vasta alempien aistinautintojen ja karkeampien intohimojen asteella. Ihanteet ovat tekoja korkeammalla, mutta tavat ja sovinnaisuus sitovat meitä kuin lasta reikätuoli, eivätkä päästä siveellistä tarmoa kasvamaan alaikäisyydestänsä itsenäiseksi toiminnaksi. Tarvitaan voimakkaita sysäyksiä edistyäksemme myöskin siällisesti, ja onneksi elämä niitäkin hankkii.

1898.

Kaikki kärsii.

Maapallon kanssa kärsit, ihminen
Ja sairastat kuin se; et kuollaksesi
Enempi taikka vähempi kuin se,
Vaan kriisien tai vaihdoksien tähden,
Edistyäkses uusiin taivalluksiin,
Elämän ehdoiss' uusiss', oivemmissa,
Kuin avaruuden muutkin maailmat.

Järistys, myrsky, hallat, myrkkytuulet
Maapallon sairautta ilmaisevat.
Elävät kaikki voivat sairastua,
Kaloista lintuihin ja linnuista
Itikkaluomuksiin pienimpiin,
Ja tammista ja palmuist' ylhäisistä
Loiskasvihin ja sieniin alhaisiin.

Iästä huolimatta kaikki, kaikki
Kitua, sairastua, kuolla voivat;
Vapaako yksin olis ihminen
Surusta, taudista ja kuolemasta?
Hän kehityksestäkin vapaa ois
Ja seurasta niin voisi jäädä pois.

Me kukin edustamme ja ilmaisemme ainoastaan eräitä ihmisluonteen puolia ja ainoastaan omaa kehitys-astettamme.

* * *

Useimmat ihmiset eivät voi punnita asioita muuten kuin oman itsensä mukaan. Mutta kun heidän yksityiskokemuksensa on riittämätön ja luonteensa kokoonpano usein harvasäilkeinen, niin näkokohdatkin ovat harvat ja näkoala ahdas.

* * *

Ihmiset olisivat viisaampia kuin he ovat, jos he olisivat toisilleen myötätuntoisempia kuin he ovat, s. o. jos he toisiaan rakastaisivat. Sillä myötätuntoisuus ihmisiä kohtaan avaa meille heidän kokemuksensa ja varjelee meitä yksipuolisuudesta, johon pelkkä oma kokemus johtaa.

1899.

Kaikki pyrkii.

Kaikki kukkaseensa pyrkii,
Hedelmään ja — kuolemaan:
Vesi kukkii kastehelmen,
Kukkii pilvet taivaasen;
Hedelmä on sadevihma,
Kuolema jääkukkaset.

Kivi kukkii kuohuessaan
Kuuman laavan, nostaessaan
Suuret vuoret huippupäät.
Nyt ne hedelminä näät.
Mutta niiden otsapäillä
Loistaa jäinen kuolema.

Maakin kukkii keväimissään,
Kesissään se hedelmöi.
Talvikseen se uinuu, nukkuu,
Kunnes taisteluunsa hukkuu,
Jähmettyy ja kuolee pois —
Näyttää niinkuin kuollut ois.

Ruusu, perho, leivo, peura
Keväimissään kukkivat,
Kesissään ne hedelmöivät,
Syksyissänsä kuolevat —
Elelläkseen uusin muodoin.

Lumivuori, talvi, jää
Kuoleman on kukkia,
Lepohetken muotoja.
Mutta kuolemankin alla
Sykkii sydän, telmii työ,
Ilmenee, kun hetki lyö.

Genève, 20/9 98.

* * *

Ihmiset pyrkivät omiksi papeiksensa:
Jokainen tahtoo tuntea totuuden omassa
rinnassaan.

*

Kansat pyrkivät kuninkaallisiksi kansoiksi:
Jokainen kansalainen tahtoo kantaa
kuningaskruunua, jonka nimi on ihmisyyys.

25/2 98.

Koko totuus.

Monesti suurta, kaunista rakennusta silmäellessäni on minut tehnyt tyytymättömäksi se tunne, etten koskaan samalla kertaa voi sitä kokonaan nähdä. Mutta ympäri, ulkoa ja sisältä, kaikki tarkasteltuani, jääpi mieleeni kuitenkin kuva kokonaisuudesta: Se on ehjän, taiteellisen kokonaisuuden tyydytys.

Koko totuus on koko elämä ja maailma pienineen, suurineen, sisältä ja ulkoa. Jos omistaisimme kuvan koko maailmasta, niin käsittäisimme koko totuuden, olisimme valmiita. Mutta kuka ääreellinen koskaan on täysin tajunnut äärettömyyden, ollut valmis?

Halumme loppumattomuuteen tarvitsee äärettömyyttä. Mutta onnemme ei ole tulos täydellisyydestä, koko totuudesta, vaan siitä, että omistamme ehjän aiheen kokonaisuuteen.

Monaco, 22/3 99.

Äistillinen maailma on lähtenyt samoista käsistä kuin sekin, jota sanomme yliaistilliseksi. Se on portaina ja välittäjänä niille nautinnoille, jotka rikastuttavat elämätä. Kun alempien nautintoasteitten yli olemme kehittyneet, puhkeaa meissä uusia, sisäisiä ja ulkoaistia, jotka tekevät korkeamat nautinnot mahdollisiksi.

* *

*

Alkohooli.

Ihmisten tarmoa tuskin mikään on enemmän lamauttanut kuin alkohooli. Se on suurin taantumisen liittolainen ja edistyksen vihollinen. Hetkeksi se mieltä virkistää ja sivistyksen alkuasteilla se hermoja aatteelliselle työlle herkistää, mutta myöhemmin se kaiken hermotarmon löyhentää ja henkiset avut, kuin helmet Kleopatran juomaan, liuentaa.

Ei kukaan niin vähän pysty vakaumustensa puolesta taistelemaan kuin juomari, sillä hänen tarmonsansa on siihen yhtä heikko kuin tahtonsa. Hänellä ei ole voimaa seurata auktoriteettia eikä omaa vakaumus-

tansa, siksi lyyyhistyy hän kokoon molempien edessä; heikkona vaipuu hän milloin minkin tuulten ja sysäysten kätyriksi. Puolue- ja sotakuria alkohooli helpottaa, vähentäen omaa neuvokkaisuutta ja itsenäistä toimintakykyä. Kaikki ylevämmät intohimot se tappaa ja alempiakin se pystyy ainoastaan lyhyen aikaa ärsyttämään, kunnes se lopulta yksin — hävitettyjen voimien raunioilla riemuitsee. Voittaako alkohooli, niin voittaa eläimellisyys.

Genève, 1898.

*

Nautinnon intohimo on petollisin, työn intohimo voitollisin.

*

*

*

Tarkastakaa elämää, niin huomaatte, että kohtuus ja säästäväisyys tukevat siveellisiä voimia ja ovat kestäväään vaikutukseen kohoavien sukujen ominaisuuksia.

17/9 99.

Ota rajoitettu osa äärettömyyttä ja ihan-
noi se lämpimällä sielullasi aistin huomattavaan muotoon, kuitenkin säilyttäen siinä ikävöimisen äärettömyyteen, niin (tämän tehtyäsi) olet taiteilija.

1898.

*

T a i d e ei ole luonnon matkimista, sillä onhan luonto semmoisenaan jo olemassa, vaan taide on luonnon jatkamista ja kehittämistä ihmishengessä; se on uuden luomista luonnon ja ihmisyyden pohjalta.

29/7 98.

*

Taide vastaa sitä paremmin tarkoitustansa mitä ylevämpiä tunteita, mitä korkeamman asteen intohimoja se meissä herättää ja kehittää. Toisin sanoen, mitä ylevämmät vaikuttimet taiteilijan työtä ovat johtaneet.

1898.

*

*

*

Eivät kaikki kaksikäätiset pystykävijät ihmisiä ole, vaikka siltä näyttävät.

*

Kirjailijoilla ja taiteilijoilla olisi paljon tekemistä ihmisen luomisessa.

*

Miksi laulella, soitella, maalaella ja veistellä — ainoastaanko huviksi? — jollemme työssämme ihmisty ja vaikuta ihmistytävästi niihin eläimiin, joita ihmisiksi sanotaan?

*

*

*

Supatusta.

On runoutta, joka lavertelee kuin lapsi ja herättää meissä epämääräisiä tunnelmia milloin minkin värisiä. Se on verrattava karjankellojen kalinaan salolla, paimenten huiluihin ja hoilotuksiin, tuulen tohinaan, laineen lipinään ja myrskyn sanattomaan sohinaan. Sen yliasteita kuvaa käen ku-

kunta ja rastaan raksutus kaikuvin, sointuvin kielin. Ei se mitään selvää sano, ei ajatuksia anna, mutta kuulijat se tunnelmiin eri värisiin tuutii, kunkin eri kehityskannan, luonteen ja mielentilan mukaan. Se on lapsi-mielen supatusta lapsille — ajatusta odotellessa.

* * *

Jokainen kehitys-askel sielussa edellyttää muutoksia ja kehitysprosessia ruumiissa, etenkin aivoissa. Siksi ruumiin kehityksen pysähdyttyä täytyy sielunkin kehityksen hivenittäin pysähtyä ja rapistuminen alkaa, jolloin sielu valmistuu epäedullisista olosuhteistaan vapautumaan. Lohdullista on, että usein myöhemmälläkin iällä sielun tarmokas toiminta ruumista mukanaan kehittää.

1899.

Oras.

On lapset oras meidän syksyssämme,
Siit' uusi vilja haudallemme nousee,
Jos vuoden laatu, ajan vaiheet sallii
Ja jos sit' emme jalkoihimme tallo,
Vaan suosimme ja suojelemme sitä,
Ei villiten, vaan viljellen sen tainta,
Niin aikanaan se uuden sadon antaa.

*

Näen lapsen nukkuvan — siinä maa
täynnä mahdollisuuksia odottaa liikuttajaa,
herättäjää, siementäjää, tuotteliaaksi tullak-
sensa; villikasvia ja rikkaruohoja tai vil-
jaa ja hyviä hedelmiä kantaaksensa.

22/3 99.

*

Jos tahdomme olla lasten kasvattajia,
niin antakaamme lastenkin meitä kasvattaa.

*

Me tarvitsemme itsenäisiä luonteita, jotka jaksavat kannattaa vapautta — köynnöskasveille ei vapaus sovi.

9/5 99.

*

Jos me olisimme yhtä itsenäisiä kuin me olemme itsepäisiä, niin harvemmin löisimme päämme seinään ja harvemmin meitä nenästä vedettäisiin.

30/10 99.

Perustuksiltaan tutisee se sivistys, joka, kansasta välittämättä, erittyy omia höyheniänsä ihailemaan. Meidän tulevaisuudenuskomme perustukoon kaiken kansan kohoamiseen!

*

*

*

T ä y s i s i v i s t y s t ä ei ole vielä kos-
kaan mitattu. Mutta *sivistyviä* ovat ihmi-
set, jotka tuntevat omia sekä ympäristönsä
puutteita ja taistelevat niitä korjataksensa;
sivistyneitä ne, jotka ovat voittaneet omat
vikansa.

* * *

Kullakin yksilöllä luonteensa mukaan
on määrättyt lait, joista sen toiminta ja kehi-
tys ei pääse poikkeamaan.

16/12 98.

* * *

Korkea tahto — korkea moraali.

Mikään suuri aate ei jää yhden miehen
varaan eikä keksijänsä sitä koskaan ennätä
perille saakka viedä.

Ruskea arapialainen kansallispuvussaan istui Monacon kahvilassa kau-
piten kotimaansa rihkamia. Villit piirteet
kuvastuivat hänen kasvoissaan, sillä mikään
ulkosiläus tai sievistely ei lieventänyt niitä.
Epäluuloisesti tarkasteli hän kaikkia, jotka
hänet huomasivat. Mieleeni johtui syytös
arapialaisten kavaluudesta. Raaka, julma,
kavala. Mutta samalla ajattelin Euroopan
suurkansojen politiikkaa: Hienostunut ja
kavala, sivistyksestään ylpeä ja itsetietoinen,
mutta sittenkin julma. Kumpi on enemmän
vastuunalainen häijyydestään?

22/3 99.

* * *

Kavaluus valtiöviisäudessa
ja valtiouskonnot sen kannattajina: — ei
kumma, että kansojen oikeudentunto niin
hitaasti kehittyy.

* * *

Pelkkä vallanperiaate on ihmisyyttä loukkaava, siis väärä. Ainoastaan oikeudenvaltikka on oikeutettu: — se palvelee ihmisyyttä.

26/10 99.

* * *

Ranskalainen vapaus on mielitekojen eikä periaatteitten vapautta. Heitä ei johda periaatteet muuta kuin satunnaisesti: silloin kuin ne osuvat yhteen heidän mielitekojensa ja intohimojensa kanssa. Niinkuin kaikkiakin romaanilaiskansoja, niin varsinkin kuohuvia ranskalaisia viskelevät vaihtelevien intohimojen aallot — siitä heidän politiikkansakin huikentelevaisuus ja epävarmuus. Periaatteellista politiikkaa harjoittavat etupäässä germaanisivistyskansat — vaikkei senvuoksi vähemmän itsestä.

28/2 99.

* * *

Itämaitten laitton mielivalta tuopi sekasortoa ja pimeyttä — sitä se on tehnyt Aasiassa; länsimaitten lainmukainen vapaus

kehittää järjestystä ja valkeutta — sitä se on tehnyt Euroopassa ja Amerikassa. Pitääkö meidän aasialaisiksi muuttua?

1899.

*

Ainoastaan vapaus voipi ta'ata oikeuden ja totuuden voiton: siksi kaikki pimeyden vallat vapautta vainoovat.

1899.

K o h t e l i a i s u u s, huomaavaisuus, myötätuntoisuus — joko sisäisen sivistyksen taikka ulkonaisen tottumuksen tuotteita — sulostuttavat elämätä ja lieventävät sen okia ja särmiä. Meillä on useinkin sisällys, mutta laiminlyömme harjoituksilla kehittää elämässä käypiä muotoja. Me olemme silloin verrattavat semmoisiin taiteilijaluonteihin, jotka eivät kykene luomaan aatteillensa aistimin huomattavia kuvia.

1898.

*

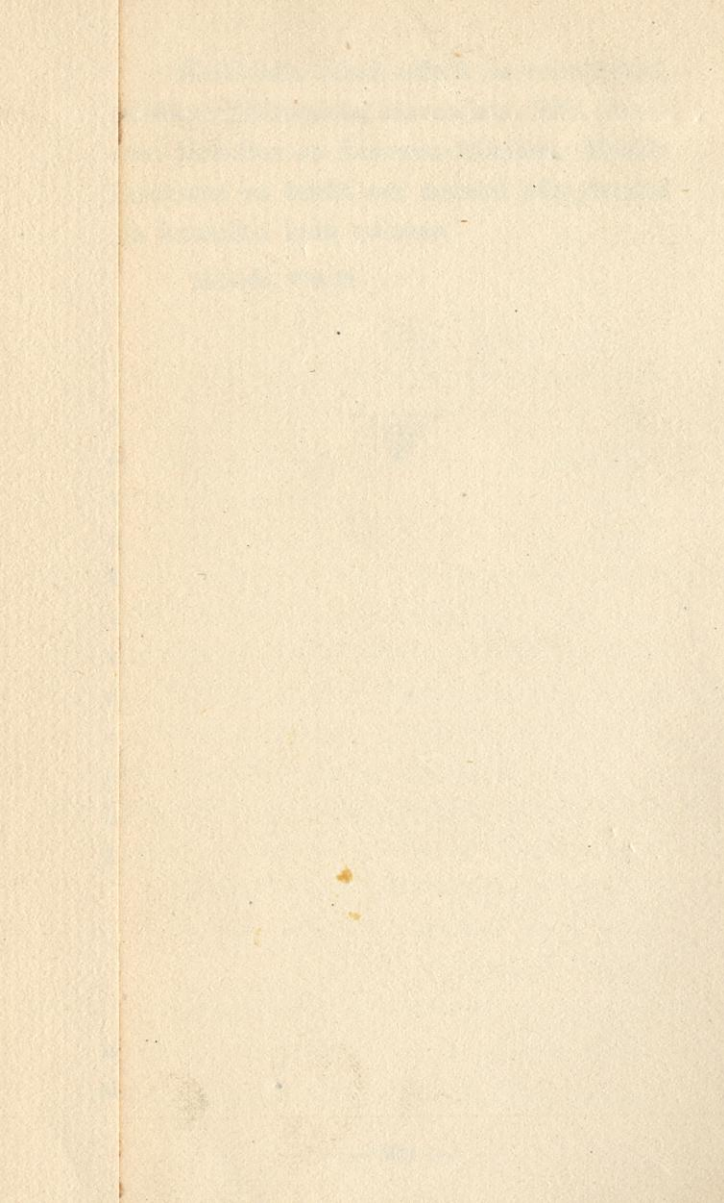
*

*

Kaikkialla missä elämä on voimassaan, siellä on liikkumista, kasvamista. Sillä elämissen tarkoitus on kasvava eläminen. Meidän asiamme on tehdä sen muodot niin yleviksi ja kauniiksi kuin voimme.

Helsinki, 27/10 99. —

Hinta 3: 50